

Valtakunnallinen kemikaalilain
valvontaohjelma vuosille
2008 - 2010

Päivitys vuodelle 2010

Valvira

S Y K E

Valtakunnallinen kemikaalilain valvontaohjelma vuosille
2008 - 2010

Valvontaohjelman päivitys 1. 8. 2009

Sisällysluettelo

1. Esipuhe valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman vuoden 2010 päivitykseen	2
2. Valvontaohjelmien ja -suunnitelmien lakiperusteet	4
2.1 Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontaohjelma	4
2.2 Kemikaalilain valvontaohjelma	4
2.3 Kunnan kemikaalilain valvontasuunnitelma	4
2.3.1 Valvonnan maksullisuus	5
3. Kemikaalivalvonnan lakiperusteet	6
3.1 Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen kemikaalilainsäädännön mukaiset tehtävät	6
3.1.1 Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen oikeudet	7
3.2 Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen EY-asetusten valvontatehtävät	8
3.2.1 REACH- ja CLP-asetusten valvonnan kannalta keskeisiä termejä	8
3.2.2 REACH-asetuksen valvontatehtävät	10
3.2.3 CLP-asetuksen valvontatehtävät	12
3.2.4 Muiden EY-asetusten valvontatehtävät	12
4. Kemikaalilain valvontakohdetyypit	14
4.1 Kemikaalitoimittaja	14
4.2 Vähittäismyyjä	16
5. Tarkastuksen sisällön yleinen määrittely	18
5.1 Tarkastus	18
5.2 Tarkastuksen tavoitteet ja sisältö	19
5.2.1 Kemikaalitoimittajan tarkastus	20
5.2.2 Vähittäismyyjän tarkastus	21
6. Valvontakohteiden riskinarviointi, riskiluokitus ja tarkastustiheys	23
6.1 Kemikaalitoimittajan riskinarviointi ja tarkastustiheys	23
6.2 Vähittäismyyjän riskinarviointi ja tarkastustiheys	24
7. Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika	26
8. Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi	27
9. Raportointiohje	29
10. Valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät	30
Liite 1 Lainsäädäntö	31
Liite 2 Tarkastuskertomus	32
Liite 3 Keskushallinnon kemikaalivalvontaviranomaisten ylläpitämät rekisterit ja luettelot	33
Liite 3.1 Kemikaalituoterekisteri (KETU)	33
Liite 3.2 Biosidirekisteri	33
Liite 3.3 Luettelo sallituista antifouling-valmisteista	34
Liite 3.4 Luettelo sallituista suojauskemikaaleista	34
Liite 3.5 Biosidisten torjunta-aineiden rekisteri	34
Lomake 1: Kemikaalitoimittajan tarkastuslomake	
Lomake 2: Vähittäismyyjän tarkastuslomake	
Lomake 3a: Kunnan ja lääninhallituksen yhteenveto kemikaalitoimittajien tarkastuksista	
Lomake 3b: Kunnan ja lääninhallituksen yhteenveto vähittäismyyjien tarkastuksista	
Lomake 4a: Kemikaalilain valvontasuunnitelman toteutuminen	
Lomake 4b: Kemikaalilain valvontasuunnitelman toteutuminen valvontakohdetyypeittäin	

1. Esipuhe valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman vuoden 2010 päivitykseen

Vuosille 2008–2010 laaditun valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman päivitys vuodelle 2010 on valmisteltu Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) ja Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) yhteistyönä ja kattaa siten kemikaalien aiheuttamien terveys-, palo- ja räjähdysvaarojen sekä ympäristövaarojen valvonnan. Ohjelma perustuu keskusviranomaisten ympäristöterveydenhuollon yhteiseen valtakunnalliseen valvontaohjelmaan sisältyviin yhteisiin periaatteisiin ja siinä on huomioitu REACH- ja CLP-asetukset sekä niiden johdosta kemikaalilainsäädäntöön tehdyt muutokset.

Valvontaohjelmakaudella 2008–2010 on käynnissä siirtymävaihe EY-direktiiveihin perustuvasta kansallisesta kemikaalilainsäädännöstä EY-asetuksiin perustuvaan lainsäädäntöön. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus¹ (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH) tuli voimaan 1.6.2007 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus² (EY) N:o 1272/2008 kemikaalien luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta (CLP) tuli voimaan 20.1.2009. Asetuksia sovelletaan vaiheittain pitkien siirtymäaikojen puitteissa. EY-asetukset ovat jäsenmaita suoraan sitovaa oikeutta eikä niitä toimeenpanna kansallisella lainsäädännöllä, mutta niiden kanssa päällekkäiset kansalliset säännökset täytyy kumota ja asetusten valvonnasta sekä säännösten rikkomusten seuraamuksista on säädettävä kansallisesti. Tästä syystä kemikaalilainsäädäntöön ja rikoslakiin on valvontaohjelmakaudella tehty lukuisia muutoksia.

REACH-asetuksen johdosta kemikaalilakiin, kemikaaliasetukseen ja rikoslakiin vuosina 2007–2009 tehdyt muutokset koskivat mm. käyttöturvallisuustiedotetta ja tietojen toimittamista kemikaalituoterekisteriin, valvontaviranomaisia ja niiden tehtäviä sekä rikkomusten seuraamuksia. Samalla kumottiin uusia ja olemassa olevia aineita koskevat säännökset, kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävät siirrettiin kemikaaliasetuksesta lakitasolle ja SYKEstä tuli Valviran ohella toinen valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman laatimisesta vastaava viranomainen. CLP-asetuksen johdosta kemikaali- ja rikoslakiin tehdyt muutokset tulivat voimaan 15.6.2009. Kemikaalilain muutoksessa (408/2009) kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtäviin lisättiin CLP-asetuksen mukaisen luokituksen, merkintöjen ja pakkaamisen valvonta. REACH-asetuksen rajoituksia koskevan liitteen XVII soveltaminen alkoi 1.6.2009. Liitteeseen sisältyviä kemikaalien rajoituksia koskevat valtioneuvoston päätökset ja asetukset on kumottu valtioneuvoston asetuksella (415/2009), joka tuli voimaan 15.6.2009. Ohjelmakaudella aloitetaan mahdollisesti vielä kemikaalilain kokonaisuudistuksen ja vaarallisten kemikaalien vähittäismyynnistä annetun asetuksen (676/1993) muutoksen valmistelu, joilla voi olla vaikutuksia kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen toimintaan.

REACH- ja CLP-asetuksissa edellytetään, että jäsenmaissa suoritetaan virallista valvontaa ja että valvonnan tuloksista raportoidaan komissiolle joka viides vuosi. REACH-asetuksen osalta ensimmäinen kertomus virallisesta valvonnasta ja valvonnan tuloksista on toimitettava 1.6.2010 mennessä ja CLP-asetuksen osalta 20.1.2012 mennessä. Tiettyjen valvonnan raportointiin kannalta keskeisten termien, kuten valmistaja ja maahantuoja, määritelmät EY-asetuksissa poikkeavat valvontaohjelmassa aiemmin käytetyistä määritelmistä. Asetusten raportointivelvoitteen johdosta valvontaohjelman toimintaa ja toiminnanharjoittajia koskeva terminologia on päivitetty vastaamaan REACH- ja CLP-asetusten terminologiaa. Valvontaohjelman liitteenä olevat tarkastus- ja raportointilomakkeet on myös uusittu kokonaan Valviran internetin välityksellä tapahtuvan valvontatietojen raportointijärjestelmän käyttöönoton vuoksi. Raportointijärjestelmän tarkoituksena on mahdollistaa

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94, neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta.

² Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008 aineiden ja seosten luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta

EY-asetusten edellyttämä raportointi ja helpottaa kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen työtä. Olisi toivottavaa, että raportointi tapahtuisi järjestelmän kautta jo loppuvuodesta 2009 toteutettavan valvonnan osalta, vaikka valvontaohjelman päivitys koskeekin vuotta 2010. Raportointijärjestelmää on tarkoitus esitellä syksyllä pidettävissä lääninhallitusten järjestämässä koulutustilaisuuksissa.

2. Valvontaohjelmien ja -suunnitelmien lakiperusteet

Valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman ja kunnallisen kemikaalilain valvontasuunnitelman tavoitteena on lisätä kemikaalilain edellyttämän kunnallisen valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja laatua sekä parantaa ja yhdenmukaistaa valtion toimeenpanemaa kunnallisen valvonnan ohjausta. Tavoitteena on myös laajentaa kemikaalilain edellyttämän valvonnan maksullisuutta kunnallisen ympäristöterveydenhuollon tarvitsemien voimavarojen turvaamiseksi niin, että maksuista saadut tulot olisivat käytettävissä ympäristöterveydenhuollon toimeenpanon kehittämiseen kunnassa.

2.1 Ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontaohjelma

Valtakunnallisista valvontaohjelmista säädetään valtioneuvoston asetuksessa ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisista valvontaohjelmista (664/2006, jäljempänä valvontaohjelma-asetus). Valvontaohjelma-asetuksen nojalla ympäristöterveydenhuollon keskusviranomaiset ovat laatineet ympäristöterveydenhuollon yhteisen valtakunnallisen valvontaohjelman vuosille 2008 - 2010. Yhteisessä valvontaohjelmassa määritellään valvontaohjelmien yhteiset periaatteet tarkastusten sisällöstä, valvontakohtetyyppien riskinarvioinnista ja riskiluokituksesta sekä valvontakohtetyyppien tarkastustiheydestä, tarkastukseen keskimääräisesti käytettävästä ajasta, näytteenoton ja valvontaprojektien ohjauksesta, kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointiohjeen sisällöstä sekä raportointiohjeesta.

2.2 Kemikaalilain valvontaohjelma

Kemikaalilain (744/1989, muutos 491/2008) 7 a §:n perusteella Valviran ja SYKEN tulee, osana ympäristöterveydenhuollon valtakunnallista valvontaohjelmaa, laatia toimialueellaan kemikaalilain valvonnan toimeenpanon ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallinen kemikaalilain valvontaohjelma (*valvontaohjelma*).

Kemikaalilain 7 a §:n 2 momentin mukaisesti valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman tulee sisältää vähintään seuraavat tiedot:

- 1) tarkastuksen sisällön yleinen määrittely;
- 2) perusteet, joiden mukaan erityyppisten valvontakohteiden riskit arvioidaan ja kohteiden tarkastustiheys määrätään;
- 3) kuntien valvontasuunnitelmien toteutumisen arviointia koskevat menetelmät; sekä
- 4) valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät.

Valvontaohjelma-asetuksen 5 §:n mukaisesti valvontaohjelman tulee edellä mainittujen asioiden lisäksi sisältää:

- valvontakohtetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika;
- näytteenoton ja valvontaprojektien ohjaus; sekä
- raportointiohje.

2.3 Kunnan kemikaalilain valvontasuunnitelma

Kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta säädetään valtioneuvoston asetuksessa (665/2006, jäljempänä valvontasuunnitelma-asetus). Kemikaalilain 7 b §:n perusteella kunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle säädettyä säännöllistä valvontaa varten kunnan tulee laatia ja hyväksyä kemikaalilain valvon-

tasuunnitelma (*kunnan valvontasuunnitelma*) siten, että valvonta on laadukasta ja terveyshaittoja, palo- ja räjähdysvaaroja sekä ympäristöhaittoja ehkäisevää.

Kunnan tulee laatimassaan kemikaalilain valvontasuunnitelmassa ottaa huomioon sekä ympäristöterveydenhuollon yhteinen valvontaohjelma että kemikaalilain valtakunnallinen valvontaohjelma.

Valvontasuunnitelma-asetuksen 8 §:n mukaan kunnan tulee toimittaa hyväksymänsä seuraavan vuoden kemikaalilain valvontasuunnitelma lääninhallitukselle vuosittain joulukuun loppuun mennessä. Suunnitelma voidaan laatia monivuotisena, mutta mahdollisten päivitysten vuoksi se hyväksytään kunnassa vuosittain. Suunnitelma hyväksytään kunnan kemikaalivalvonnasta vastaavassa toimielimessä. Hyväksyessään valvontasuunnitelman viranomaisen myös kirjaa seurantatavan.

Kemikaalilain 6 b §:n mukaan lääninhallituksen tehtävänä on arvioida kuntien valvontasuunnitelmia sekä niiden toteutumista.

2.3.1 Valvonnan maksullisuus

Kemikaalilaissa säädetään, että kunnan on perittävä toiminnanharjoittajalta maksu kunnan valvontasuunnitelmaan sisältyvästä tarkastuksesta. Maksullista on myös valvontasuunnitelmaan sisältyvän tarkastuksen perusteella annettujen määräysten valvonta silloin, kun määräysten antaminen perustuu kemikaalilain säännösten noudattamatta jättämiseen. Kemikaalilain muutoksen (131/2009) 60 §:n mukaan viivästyneelle maksulle voidaan periä viivästyskorkoa korkolain mukaan tai periä viivästyskoron sijaan viiden euron suuruinen viivästysmaksu. Muutoksessa säädetään myös, että valtio korvaa kunnille kustannukset selvaisista Valviran tai SYKEN kuntien toimeenpantaviksi ohjaamista kemikaalivalvonnan tarkastuksista, näytteenotoista, tutkimuksista ja selvityksistä, joita ei säädetä kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtäväksi, mutta jotka kuuluvat kemikaalilain 5 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten tehtäviin, ja jotka 5 §:ssä tarkoitettu viranomaisen erikseen ohjaa kunnalle tehtäviksi. Toistaiseksi ei ole odotettavissa, että tällaisia tehtäviä edellytettäisiin kunnilta.

Maksujen perusteista ja taksasta päättää kunta. Kunnan tulee kuitenkin määrätä suoritteistaan perimänsä maksut siten, että ne vastaavat suuruudeltaan enintään suoritteen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Maksujen periminen on mahdollista vain jos kunnalla on toimielimen hyväksymä valvontasuunnitelma, jonka perusteella tarkastuksia tehdään. Kuntaliitto on yleiskirjeessään 21/80/2006 antanut tarkemmat ohjeet ympäristöterveydenhuollon maksullisuudesta.

3. Kemikaalivalvonnan lakiperusteet

Kemikaaleista säädetään sekä EY-asetuksissa että kansallisessa lainsäädännössä. EY-asetukset ovat sellaisenaan jäsenmaita suoraan sitovaa oikeutta. Keskeisiä EY-asetuksia ovat REACH- ja CLP-asetusten lisäksi pesuaineasetus (EY) N:o 648/2004, asetus pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (EY) N:o 850/2004 sekä tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskeva asetus (EY) N:o 765/2008.

REACH-asetus koskee aineiden rekisteröintiä, arviointia, lupamenettelyä ja rajoituksia ja se tuli voimaan 1.6.2007. REACH-asetuksen valvontaan tarvittavat kansalliset säädökset on annettu kemikaalilain muutoksilla 628/2007, 491/2008 ja 408/2009, joista viimeksi mainitussa kemikaalilain soveltamisalaan lisättiin CLP-asetus.

Nykyinen kansallinen kemikaalilainsäädäntö luokitusten ja merkintöjen osalta perustuu EY-direktiiveihin. Parhaillaan on käynnissä siirtymävaihe, minkä aikana siirrytään EY-direktiiveihin perustuvasta kansallisesta kemikaalilainsäädännöstä EY-asetuksiin perustuvaan lainsäädäntöön. Nykyinen kemikaalilainsäädännöllä täytäntöön pantu kemikaalien luokitus, merkintä ja pakkaaminen perustuu ainedirektiiviin 67/548/ETY ja seosdirektiiviin 1999/45/EY, jotka kumotaan CLP-asetuksella 1.6.2015. Siirtymäaikana, aina vuoteen 2017, on siten käytössä kaksi rinnakkaista kemikaalien luokitus- ja merkintäjärjestelmää, CLP-asetukseen ja nykyiseen kemikaalilainsäädäntöön perustuva.

Valtioneuvoston kemikaalilain 43 ja 44 §:en perusteella antamat kieltoja ja rajoituksia koskevat päätökset ja asetukset perustuvat rajoitusdirektiiviin 76/769/ETY, joka on kumottu REACH-asetuksella 1.6.2009. Edellä mainitut valtioneuvoston kielto- ja rajoituspäätökset ja -asetukset on kumottu 15.6.2009 valtioneuvoston asetuksella (415/2009). Rajoituksista säädetään REACH-asetuksen 67 artiklassa ja liitteessä XVII, mihin rajoitusdirektiivin rajoitukset on siirretty. REACH-asetuksen liitettä XVII sovelletaan 1.6.2009 alkaen ja sitä on muutettu 22.6.2009 komission asetuksella (EY) N:o 552/2009.

Kemikaalilainsäädäntöä sovelletaan myös biosideihin ja suojauskemikaaleihin. Biosideista annettavan EY-asetuksen valmistelu on aloitettu, mutta se ei todennäköisesti tule voimaan valvontaohjelmakaudella.

3.1 Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen kemikaalilainsäädännön mukaiset tehtävät

Kemikaalilain (744/1989) tarkoituksena on ehkäistä ja torjua kemikaalien aiheuttamia terveys- ja ympäristöhaittoja sekä palo- ja räjähdysvaaroja. Laki koskee kemikaaleja sekä mm. niiden valmistusta, maahantuontia, markkinoille saattamista, jakelua, myyntiä ja muuta luovuttamista.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tulee **kemikaalilain 7 §:n** perusteella valvoa kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista, kun on kyse kemikaalien markkinoille saattamisesta ja vähittäismyynnistä. Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tekee tarkastuksia erityisesti kuluttajille myytäviä kemikaaleja markkinoille saattavien toiminnanharjoittajien sekä vähittäismyyntiä harjoittavien toiminnanharjoittajien tiloihin.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on Euroopan kemikaaliviraston valvontafoorumissa päätettyjen valvontahankkeiden lisäksi osallistua muiden valtakunnallisten valvontahankkeiden toteuttamiseen sekä valvoa erityisesti, että

- 1) markkinoille saatettavat kemikaalit on luokiteltu ja pakattu sekä niiden päällykset on merkitty CLP-asetuksen tai kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten

- mukaisesti,
- 2) toiminnanharjoittajat ovat toimittaneet kemikaalilain 48 a §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot Valviran ylläpitämään kemikaalituoterekisteriin,
  - 3) REACH-asetuksen 31-33 artiklassa tarkoitettuja tiedottamisvelvoitteita noudatetaan,
  - 4) REACH-asetuksen 67 artiklan mukaisia rajoituksia noudatetaan sekä
  - 5) vaarallisen kemikaalin vähittäismyyntiä koskevia kemikaalilain ja sen nojalla annettuja säännöksiä noudatetaan.

Jos kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tarkastuksessa havaittujen puutteiden korjaaminen edellyttää toimenpiteitä muulta toiminnanharjoittajalta kuin valvontakohteen toiminnanharjoittajalta, kunnan kemikaalivalvontaviranomainen siirtää siltä osin asian käsittelyn Valviralle tai SYKELLE. Kemikaalilain muutoksen (491/2008) hallituksen esityksen perustelujen mukaan asian siirtämisvelvollisuudella ei ole tarkoitus heikentää kuntien keskinäistä yhteistyötä.

Kemikaalilain 8 c §:n perusteella kunnan valvontaviranomaiselle kuuluu myös pesuaineista ja pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annettujen EY-asetusten valvonta.

Valtioneuvoston biosidivalmisteista annetun asetuksen (466/2000) 25 §:n mukaisesti kunnan valvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa, että biosidivalmisteiden markkinoille luovuttaminen ja käyttö on kemikaalilain ja biosidiasetuksen mukaista.

Suojauskemikaaliasetuksen (123/1994) 11 §:n mukaisesti kunnan valvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa, että markkinoille tai käyttöön luovutetaan vain sellaisia suojauskemikaaleja, joiden käyttö kemikaalilain ja suojauskemikaaliasetuksen perusteella on sallittua, ja että suojauskemikaalit on merkitty suojauskemikaaliasetuksen mukaisesti. Suojauskemikaaliasetus on kumottu, mutta sitä sovelletaan siirtymäaikana kunnes suojauskemikaalit on hyväksytty biosidilainsäädännön mukaisesti.

3.1.1 Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen oikeudet

Valvontaviranomaisten oikeudesta ja mahdollisuudesta puuttua kemikaalilain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaiseen kemikaalien käsittelyyn on säädetty kemikaalilain 45 §:ssä:

”Jos kemikaalin valmistuksessa, maahantuonnissa, markkinoille luovuttamisessa ja muussa luovuttamisessa, varastoinnissa, jakelussa, käytössä tai muussa tässä laissa tarkoitetussa kemikaalin käsittelyssä rikotaan tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, asianomainen valvontaviranomainen voi kieltää toiminnanharjoittajan jatkamasta tai toistamasta säännösten tai määräysten vastaista menettelyä ja määrätä toiminnanharjoittajan muutoin täyttämään laissa säädetyt velvoitteet.

Edellä 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto voi terveyshaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemiseksi sekä Suomen ympäristökeskus ympäristöhaittojen ehkäisemiseksi määrätä kemikaalin markkinoille luovuttamisen kieltämisestä, palautusmenettelystä, aiheutuneesta vaarasta ilmoittamisesta tai määrätä, että kemikaali tehdään asianmukaisesti vaarattomaksi.

Jos kemikaalilain paikallinen valvontaviranomainen pitää välttämättömänä 1 momentin mukaisessa tapauksessa, että on ryhdyttävä 2 momentissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin, on valvontaviranomaisen tehtävä siitä aloite terveyshaittojen

osalta Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle ja ympäristöhaittojen osalta Suomen ympäristökeskukselle.”

3.2 Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen EY-asetusten valvontatehtävät

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa REACH-asetuksen tiedottamisvelvoitteiden ja rajoitusten noudattamista, CLP-asetuksen mukaisten luokitusten, merkintöjen ja pakkaamisen noudattamista sekä pesuaineista annetun asetuksen mukaisien merkintöjen noudattamista.

3.2.1 REACH- ja CLP-asetusten valvonnan kannalta keskeisiä termejä

REACH-asetuksen 3 artiklassa ja CLP-asetuksen 2 artiklassa on määritelty eräitä valvonnan kannalta keskeisiä termejä. Tiettyjen termien määritelmät asetuksissa poikkeavat valvontaohjelmassa aiemmin käytetyistä, esimerkiksi toiminnanharjoittajia koskevien termien osalta (valmistaja, maahantuojaja) ja osa termeistä on valvontaohjelmassa uusia (jatkokäyttäjä, jakelija). Tiedot termit, kuten PBT- ja vPvB-aineet, erityistä huolta aiheuttavat aineet ja aineen tai seoksen vastaanottaja, ovat tärkeitä kunnalle kuuluvan tiedottamisvelvoitteen noudattamisen valvonnan kannalta.

Kemikaalia kuvaavat termit:

- 1) **'aineella'** tarkoitetaan alkuainetta ja sen yhdisteitä sellaisina kuin ne esiintyvät luonnossa tai millä tahansa valmistusmenetelmällä tuotettuina, mukaan luettuna aineen pysyvyyden säilyttämiseksi tarvittavat lisäaineet ja valmistusprosessista johtuvat epäpuhtaudet, mutta lukuun ottamatta liuottimia, jotka voidaan erottaa vaikuttamatta aineen pysyvyyteen tai muuttamatta sen koostumusta;
- 2) **'seoksella'** tarkoitetaan seosta tai liuosta, joka koostuu kahdesta tai useammasta aineesta.

Toimintaa kuvaavat termit:

- 1) **'markkinoille saattamisella'** tarkoitetaan toimittamista tai tarjoamista kolmannelle osapuolelle joko maksua vastaan tai maksutta. Maahantuontia pidetään markkinoille saattamisena;
- 2) **'valmistuksella'** tarkoitetaan aineiden tuottamista tai luonnontilassa olevien aineiden erottamista;
- 3) **'maahantuonnilla'** tarkoitetaan fyysistä tuomista yhteisön tullialueelle;
- 4) **'käytöllä'** tarkoitetaan prosessointia, formulointia, kulutusta, varastointia, säilytystä, käsittelyä, täyttämistä säiliöihin, siirtoa säiliöstä toiseen, sekoittamista, esi-neen tuotantoa tai mitä tahansa muuta käyttämistä.

Toimijaa kuvaavat termit:

- 1) **'toimitusketjun toimijoilla'** tarkoitetaan kaikkia toimitusketjuun kuuluvia valmistajia ja/tai maahantuojia ja/tai jatkokäyttäjiä;
- 2) **'toimittajalla'** tarkoitetaan valmistajaa, maahantuojaa, jatkokäyttäjää tai jakelijaa, joka saattaa markkinoille aineen — sellaisenaan tai seoksessa — tai seoksen;
  - a) **'valmistajalla'** tarkoitetaan yhteisön alueelle sijoittautunutta luonnollista tai oikeus henkilöä, joka valmistaa ainetta yhteisön alueella;
  - b) **'maahantuojalla'** tarkoitetaan yhteisön alueelle sijoittautunutta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka vastaa maahantuonnista;
  - c) **'jatkokäyttäjällä'** tarkoitetaan yhteisön alueelle sijoittautunutta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka ei ole valmistaja eikä maahantuojaja ja joka käyttää ainetta joko sellaisenaan tai seoksessa omassa teollisessa tai ammatillisessa toiminnassaan. Jakelija tai kuluttaja ei ole jatkokäyttäjä;
  - d) **'jakelijalla'** tarkoitetaan yhteisön alueelle sijoittautunutta luonnollista tai oike-

ushenkilöä, myös vähittäismyyjää¹, joka ainoastaan varastoi ja saattaa markkinoille aineen sellaisenaan tai seoksessa, kolmansien osapuolten puolesta;

- 3) 'aineen tai seoksen vastaanottajalla' jatkokäyttäjää tai jakelijaa, jolle toimitetaan ainetta tai seosta.

Esineisiin liittyvät termit:

- 1) 'esineellä' tarkoitetaan tuotetta, jolle annetaan tuotannossa erityinen muoto, pinta tai rakenne, joka määrittää sen käyttötarkoitusta enemmän kuin sen kemiallinen koostumus;
- 2) 'esineen toimittajalla' esineen tuottajaa tai maahantuoja, jakelijaa tai muuta toimitusketjun toimijaa, joka saattaa esineen markkinoille;
  - a) 'esineen tuottajalla' tarkoitetaan luonnollista tai oikeushenkilöä, joka valmistaa tai kokoaa esineen yhteisössä;
- 3) 'esineen vastaanottajalla' teollista tai ammattimaista käyttäjää tai jakelijaa, jolle toimitetaan esine mutta joka ei ole kuluttaja.

Esineitä ei toistaiseksi sisällytetä suunnitelmallisen valvonnan piiriin muilta osin, kuin tapauskohtaisesti REACH-asetuksen 33.2 artiklan mukaisen tiedottamisvelvollisuuden osalta.

PBT- ja vPvB-aineet ovat orgaanisia aineita ja perusteet niiden tunnistamiseksi on kuvattu REACH-asetuksen liitteessä XIII.

Pysyvillä, biokertyvillä ja myrkyllisillä (PBT) aineilla tarkoitetaan aineita:

- joiden puoliintumisaika vedessä, sedimentissä tai maaperässä täyttää hidasta hajoamista koskevan perusteen (ylittää 40 - 180 vrk) ja
- joiden biokertyvyystekijä (BCF-arvo) on yli 2000 ja
- jotka ovat myrkyllisiä (toksisia) ja joiden NOEC-arvo (vaikutukseton pitoisuus) meri- tai makean veden eliöillä on alle 0,01 mg/l tai aine on luokiteltu karsinogeenisuus- tai mutageenisuusluokan 1 tai 2 tai lisääntymismyrkyllisyysluokan 1, 2 tai 3 tai on olemassa näyttöä kroonisesta myrkyllisyydestä, jonka osoittaa luokitus T;R48 tai Xn;R48.

Erittäin pysyvillä ja erittäin biokertyvillä (vPvB) aineilla tarkoitetaan aineita, joiden

- puoliintumisaika vedessä tai maaperässä täyttää erittäin hidasta hajoamista koskevan kriteerin (ylittää 60 - 180 vrk) ja
- biokertyvyystekijä (BCF-arvo) on yli 5000.

Erityistä huolta aiheuttavat aineet (SVHC eli Substances of Very High Concern) ovat REACH-asetuksen 57 artiklan mukaan luvanvaraisten aineiden luetteloon (liite XIV) mahdollisesti sisällytettäviä aineita, jotka:

- täyttävät syöpää aiheuttavien, perimää vaurioittavien tai lisääntymismyrkyllisten eli CMR-aineiden kategorian 1 tai 2 kriteerit,
- ovat hitaasti hajoavia, biokertyviä ja myrkyllisiä (PBT-aineet) tai erittäin hitaasti hajoavia ja erittäin voimakkaasti biokertyviä (vPvB-aineet) sekä
- ovat tapauskohtaisesti myös muita, esim. hormonitoimintaa häiritseviä aineita.

Ensimmäinen ns. **kandidaattilista** näistä liitteeseen XIV mahdollisesti sisällytettävistä aineista (15 ainetta) on julkaistu ja se löytyy Euroopan kemikaaliviraston sivuilta www.echa.europa.eu. Jo aineen sisältyminen kandidaattilistalle aiheuttaa esineisiin liittyviä tiedottamisvelvoitteita ja käyttöturvallisuustiedotteen laatimisvelvoitteen, joita kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tulisi valvoa.

¹ Kemikaalilain valvontaohjelmassa vähittäismyyjiä tarkastellaan kuitenkin omana ryhmänään, koska heillä ei ole kaikkia kemikaalitoimittajalle kuuluvia velvollisuuksia (eivät esim. ensisijaisesti vastaa etiketin merkinnöistä tai tietojen toimitamisesta KETU-rekisteriin)

3.2.2 REACH-asetuksen valvontatehtävät

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH)¹ tuli voimaan 1.6.2007. REACH-asetuksen tarkoituksena on varmistaa korkeatasoinen ihmisen terveyden ja ympäristön suojelu, mukaan lukien vaihtoehtoisten keinojen edistäminen aineiden vaarojen arvioimiseksi sekä aineiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla samalla kilpailukykyä ja innovointia edistäen. Asetusta sovelletaan vaiheittain 11 vuoden aikana. Asetus edellyttää, että jäsenvaltiot ylläpitävät järjestelmää, jossa suoritetaan virallista valvontaa (127 artikla). Virallisen valvonnan tarkastusten tulokset, suoritettu valvonta, määrätyt seuraamukset ja muut toimenpiteet on asetuksen mukaan raportoitava komissiolle (117 artikla) ensimmäisen kerran 1.6.2010 mennessä.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa, että REACH-asetuksen 31–33 artiklassa tarkoitettuja tiedottamisvelvoitteita ja 67 artiklan mukaisia rajoituksia noudatetaan.

REACH-asetuksen 31 artiklassa säädetään käyttöturvallisuustiedotteita koskevista vaatimuksista:

- **aineen tai seoksen** toimittajan on toimitettava aineen tai seoksen vastaanottajalle liitteen II mukaisesti laadittu käyttöturvallisuustiedote, jos aine tai seos täyttää 31 artiklan 1)-kohdassa esitetyt kriteerit:
  - **aine tai seos** on luokiteltu vaaralliseksi; tai
  - **aine** on hitaasti hajoava, biokertyvä ja myrkyllinen (PBT) tai erittäin hitaasti hajoava ja erittäin voimakkaasti biokertyvä (vPvB); tai
  - **aine** on kandidaattilistalla muista kuin edellä mainituista syistä.
- **seoksen** toimittajan on toimitettava vastaanottajan pyynnöstä liitteen II mukaisesti laadittu käyttöturvallisuustiedote, jos seosta ei luokitella vaaralliseksi, mutta se täyttää 31 artiklan 3)-kohdassa esitetyt kriteerit:
  - seos sisältää yksittäisinä pitoisuuksina vähintään 1 painoprosenttia (kaasumaiset 0,2 tilavuusprosenttia) vähintään yhtä sellaista ainetta, joka aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle tai ympäristölle; tai
  - seos sisältää yksittäisinä pitoisuuksina vähintään 0,1 painoprosenttia (muut kuin kaasumaiset) PBT- tai vPvB-ainetta tai kandidaattilistan ainetta; tai
  - seos sisältää sellaista ainetta, jonka osalta yhteisössä on työperäisen altistumisen raja-arvo.
- käyttöturvallisuustiedote on toimitettava maksutta paperimuodossa tai sähköisesti viimeistään päivänä, jona aine tai seos toimitetaan ensimmäistä kertaa
- käyttöturvallisuustiedote on toimitettava sen jäsenvaltion virallisilla kielillä, missä aine tai seos saatetaan markkinoille ja käyttöturvallisuustiedotteen on sisällettävä 16 pääkohtaa
- käyttöturvallisuustiedote on päivitettävä ja viipymättä saatettava ajan tasalle, jos saatavilla on uusia tietoja riskinhallintatoimenpiteisiin vaikuttavista tekijöistä tai vaaroista, kun lupa liitteen XIV aineen käytölle on myönnetty tai evätty tai kun on asetettu rajoitus. Uusi, ajantasaistettu versio tiedoista on toimitettava maksutta kaikille vastaanottajille, joille ainetta tai seosta on toimitettu edellisen 12 kk:n kuluessa. Rekisteröinnin jälkeen tehtyihin päivityksiin on lisättävä REACH-asetuksen mukainen aineen rekisteröintinumero.
- käyttöturvallisuustiedotetta ei tarvitse toimittaa, jos yleisölle tarjottavista tai myytävistä vaarallisista aineista tai seoksista annetaan riittävät tiedot, joiden perus-

¹ REACH on lyhenne sanoista Registration, Evaluation and Authorisation of Chemicals

teella käyttäjät voivat toteuttaa tarvittavat toimenpiteet ihmisten terveyden, turvallisuuden ja ympäristön suojaamiseksi, paitsi jos jatkokäyttäjä tai jakelija pyytää sen.

REACH-asetuksen mukaisen käyttöturvallisuustiedotteen otsikoiden 2 ja 3 paikkaa on vaihdettu keskenään aiempaan verrattuna ja eräiden otsikoiden sanamuotoihin on tullut muutoksia. Käyttöturvallisuustiedotteet pitää uusia REACH-asetuksen mukaisiksi viimeistään 1.12.2010, mistä lähtien myös aineiden CLP-asetuksen mukainen luokitus on ilmoitettava käyttöturvallisuustiedotteessa. Myöhemmin käyttöturvallisuustiedotteeseen lisätään altistumisskenaariot ja aineen tai seoksen aineosien rekisteröintinumero(t), kun ne ovat saatavilla.

REACH-asetuksen 32 artiklassa säädetään velvollisuudesta tiedottaa toimitusketjussa eteenpäin niistä aineista sellaisenaan tai seoksissa, joista ei tarvitse toimittaa käyttöturvallisuustiedotetta. Aineen tai seoksen vastaanottajalle on annettava seuraavat tiedot:

- tiedot aineen luvanvaraisuudesta, tiedot rajoituksista tai muut ainetta koskevat ja saatavilla olevat olennaiset tiedot, jotka vaikuttavat riskinhallintatoimenpiteisiin. Näistä on toimitettava myös REACH-asetuksen mukainen rekisteröintinumero (-numerot), jos ne ovat saatavilla.
- tiedot on toimitettava maksutta paperimuodossa tai sähköisesti, kun ainetta sellaisenaan tai seoksessa toimitetaan 1.6.2007 jälkeen
- aineen toimittajien on saatettava nämä tiedot ajan tasalle viipymättä samoista syistä kuin käyttöturvallisuustiedote

REACH-asetuksen 33 artiklassa säädetään velvollisuudesta tiedottaa esineiden sisältämistä aineista:

- ns. kandidaattilistan aineita yli 0,1 painoprosenttia sisältävän esineen toimittajan on toimitettava esineen vastaanottajalle esineen turvallisen käytön mahdollistamiseksi riittävät toimittajan saatavilla olevat tiedot, joihin sisältyy vähintään aineen nimi
- vastaavasti kuluttajan pyynnöstä on ns. kandidaattilistan aineita yli 0,1 painoprosenttia sisältävän esineen toimittajan annettava kuluttajalle vastaavat tiedot 45 päivän kuluessa pyynnön vastaanottamisesta.

REACH-asetuksen 67 artiklassa säädetään aineita koskevista rajoituksista:

- sellaisen aineen valmistus, markkinoille saattaminen tai käyttö, jolle on asetettu jokin rajoitus liitteessä XVII, ei ole sallittua sellaisenaan, seoksessa tai esineessä, ellei aine ole kyseisen rajoituksen edellytysten mukainen. Tästä on kuitenkin poikkeuksena tieteellinen tai tuote- ja prosessisuuntautunut tutkimus ja kehitys tietyin edellytyksin sekä käyttö kosmeettisissa valmisteissa terveyteen kohdistuvien riskien osalta.
- liitettä XVII on muutettu 22.6.2009 komission asetuksella (EY) N:o 552/2009, jota sovelletaan 27.6.2009 alkaen. Valtioneuvoston asetuksella annetaan mahdollisesti poikkeuksia liitteeseen sisällyville asbestikuiduille, arseeniyhdisteille sekä lyijykarbonaateille ja -sulfaateille.
- Valtioneuvoston asetuksen 350/2009 mukaan Kuluttajavirasto valvoo REACH-asetuksen liitteessä XVII asetettuja kulutustavaroiden valmistuksen, markkinoille saattamisen ja käytön rajoituksia bentseenin, nikkelin, atsoväriaineiden sekä tiettyjen ftalaattien osalta.

3.2.3 CLP-asetuksen valvontatehtävät

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008 kemikaalien luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta (CLP)¹ tuli voimaan 20.1.2009. Asetuksella toimeenpannaan YK:n alaisuudessa laadittu yhdenmukaistettu kemikaalien luokitus- ja merkintäjärjestelmä GHS². CLP-asetuksen tarkoituksena on varmistaa ihmisten terveyden ja ympäristön suojelun korkea taso sekä aineiden, seosten ja tiettyjen esineiden vapaa liikkuvuus yhdenmukaistamalla aineiden ja seosten luokituskriteerit sekä vaarallisten aineiden ja seosten merkintöjä ja pakkaamista koskevat säännöt. Myös CLP-asetus edellyttää, että jäsenvaltiot ylläpitävät virallista valvontajärjestelmää (46 artikla). Virallisen valvonnan tulokset ja toteutetut valvontatoimet on raportoitava komissiolle ensimmäisen kerran 20.1.2012 mennessä.

CLP-asetus tulee sovellettavaksi vaiheittain noin 8 vuoden siirtymäajan kuluessa, aineiden osalta 1.12.2010 ja seosten 1.6.2015 alkaen. Ennen näitä määräaikoja markkinoille saatetut aineet ja seokset voivat olla markkinoilla vielä kahden vuoden ajan nykyisen lainsäädännön mukaisilla merkinnöillä. Siirtymäajan kuluessa on käytössä kaksi rinnakkaista luokitus- ja merkintäjärjestelmää.

CLP-asetuksella kumottiin Ainedirektiivin 67/548/ETY liite I, mikä on täytäntöönpantu STM:n asetuksella (509/2005) vaarallisten aineiden luettelosta. Aineluettelo on nyt CLP-asetuksen liitteessä VI, mutta toistaiseksi vain englanniksi ja siihen on tulossa ensimmäinen muutos vuoden 2009 aikana.

CLP-asetus tuo muutoksia myös käyttöturvallisuustiedotteeseen. Koko siirtymäkauden ajan aina 1.6.2015 saakka aineiden ja seosten luokitus on käyttöturvallisuustiedotteessa esitettävä nykyisen luokitusjärjestelmän mukaisesti. Aineiden luokitus on 1.12.2010 lähtien esitettävä myös CLP-asetuksen mukaisesti. Jos aine tai seos ennen siirtymäkauden päättymistä luokitellaan ja merkitään CLP-asetuksen mukaisesti, on käyttöturvallisuustiedotteessa esitettävä luokitus myös CLP-asetuksen mukaisesti. Jos aine tai seos vain luokitellaan CLP-asetuksen mukaisesti, mutta ei merkitä, CLP-asetuksen mukainen luokitus voidaan esittää käyttöturvallisuustiedotteessa.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa, että kemikaalit on luokiteltu, merkitty ja pakattu joko kemikaalilainsäädännön tai CLP-asetuksen mukaisesti. Koska ensimmäiset uusilla merkinnöillä varustetut kemikaalit tulevat markkinoille jo valvontaohjelmakaudella, tulisi ohjelmakaudella varata aikaa koulutukseen osallistumiseen ja uuden luokitus- ja merkintäjärjestelmän omaksumiseen.

3.2.4 Muiden EY-asetusten valvontatehtävät

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 648/2004 pesuaineista tuli voimaan lokakuussa 2005. Asetuksessa on esitetty vaatimukset pesuaineiden sisältämien pinta-aktiivisten aineiden biohajoavuudelle sekä pakkausmerkinnöille. Pakkausmerkinnöistä säädetään pesuaineasetuksen 11 artiklassa ja liitteessä VII. Pesuainepakkauksiin tulee tehdä sekä pesuaineasetuksen että kemikaalilainsäädännön edellyttämät merkinnät. Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen valvoo myös pesuaineasetuksen mukaisia merkintöjä.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä (POP) tuli voimaan toukokuussa 2004. Asetuksella on toimeenpantu Tukholman yleissopimus ja UNECE:n kaukokulkeutumissopimuksen POP-pöytäkirja. Valvontaviranomaiselle ei toistaiseksi aiheudu merkittävästi tehtäviä asetuksessa tarkoi-

1 CLP on lyhenne sanoista Classification, Labelling and Packaging of substances and mixtures.

2 GHS on lyhenne sanoista Globally Harmonized System of Classification and Labelling of Chemicals

tettujen aineiden tuotannon ja markkinoille saattamisen tai varastojen hallinnan raportoimisesta. Tukholman yleissopimusta on kuitenkin päätetty laajentaa 9 uudella aineella, joista osa on vielä yleisesti käytössä ja esiintyy erityisesti tuotteissa. Valvontaviranomaisten työmäärän voidaan odottaa jossain määrin lisääntyvän, kun nämä aineet lisätään POP-asetukseen. Mm. perfluorioktaanisulfonaattien (PFOS-yhdisteiden) ja tiettyjen bromattujen palonsuoja-aineiden (PBDE) rajoitusten käytännön valvontaa suunnitellaan kansallisen täytäntöönpanosuunnitelman päivittämisen yhteydessä vuonna 2010.

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EY) N:o 765/2008 tuotteiden kaupan pitämiseen liittyvää akkreditointia ja markkinavalvontaa koskevista vaatimuksista sovelletaan 1.1.2010 alkaen. Asetuksen soveltamisalaan kuuluvat myös kemikaalit ja niiden markkinavalvonta. Asetus edellyttää, että EU:n jäsenvaltioissa luodaan järjestelmä, jonka puitteissa toteutetaan markkinavalvontaa.

4. Kemikaalilain valvontakohdetyypit

Kemikaalilainsäädännön noudattamista valvotaan sekä kemikaalien markkinoille saattamisesta vastaavien kemikaalitoimittajien toimipaikoissa että kemikaalien vähittäismyyn-
tipaikoissa. Valvonta on tarkoituksenmukaisinta ja tehokkainta kohdistaa kemikaalitoimit-
tajiin, jotka kemikaalien ensimmäisinä markkinoille saattajina Suomessa ovat vastuussa
kemikaalien merkinnöistä, pakkaamisesta, käyttöturvallisuustiedotteesta ja kemikaalitie-
tojen toimittamisesta KETU-rekisteriin. Tarkastuksilla kemikaalitoimittajien luona voidaan
tehokkaimmin vaikuttaa siihen, että myös vähittäismyynnissä olevat kemikaalit ovat lain-
säädännön vaatimusten mukaisia. Kunnassa, jossa ei ole kemikaalitoimittajia, valvonta
kohdistetaan kemikaalien vähittäismyyntiin.

4.1 Kemikaalitoimittaja

Kemikaalilain valvontaohjelmassa kemikaalitoimittajalla tarkoitetaan suomalaista ai-
neen tai seoksen markkinoille saattamisesta vastaavaa toimittajaa, jolla on REACH-
asetuksen mukaisesti vastuu käyttöturvallisuustiedotteen toimittamisesta vastaanottajalle,
ja joka CLP-asetuksen mukaisesti vastaa vaaralliseksi luokitellun aineen tai seoksen
merkinnöistä ja pakkaamisesta (ja jonka yhteystiedot ovat yleensä etiketissä). Kemikaa-
litoimittaja vastaa myös biosidivalmisteiden ja suojauskemikaalien ennakkohyväksynnän
hakemisesta tai ilmoituksen tekemisestä sekä biosidivalmisteiden, suojauskemikaalien ja
pesuaineiden merkinnöistä.

Kemikaalitoimittajalle REACH- ja CLP-asetuksissa ja muussa kemikaalilainsää-
dännössä asetetut velvollisuudet ovat niitä, joiden valvonta kemikaalilainsäädännös-
sä on kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävä. Kuitenkin valmistajille ja maa-
hantuojille EY-asetuksissa asetettujen rekisteröinti- ja ilmoitusvelvoitteiden sekä jat-
kokäyttäjien velvollisuuksien valvonta on kemikaalilainsäädännössä säädetty mui-
den valvontaviranomaisten kuin kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtäväksi.

Kemikaalilain valvontaohjelmassa **kemikaalitoimittajaksi katsotaan** REACH-
ja CLP-asetusten mukainen valmistaja, maahantuoja, jatkokäyttäjä ja jakelija.

Valmistaja on kemikaalitoimittaja, joka saattaa markkinoille aineen.

- tämän ryhmän osuus kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen valvonta-
kohteista on hyvin pieni, koska valtaosa markkinoilla olevista kemikaaleis-
ta on seoksia ja aineiden osuus on vain murto-osa (KETU-rekisterissä
vain alle 10 %). Kuluttajakemikaaleissa aineiden osuus on vieläkin pie-
nempi, esimerkkejä kuluttajakäytössä olevista aineista ovat mm. tärpätti, aseton,
lampuöljy ja sytytysneste. Pääosa näidenkin aineiden toimittajista
on yleensä pakkaajia (eli jatkokäyttäjia), maahantuojia tai jakelijoita.
- on tärkeää varmistaa, että tarkastettava aineen toimittaja todella on myös aineen
valmistaja eli aine valmistetaan (kemiallisessa tuotanto- tai erotus) prosessissa.
  - REACH-asetuksen mukaan aineen valmistajalla on rekisteröintivelvollisuus-
valmistamiensa aineiden osalta. Rekisteröintivelvoite koskee valmistettavia
aineita, jos aineen määrä on 1 tonni tai enemmän vuodessa valmistajaa kohden.
Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen ei valvo rekisteröintiä, mutta tieto
tieto suomalaisista aineen valmistajista on tärkeä tieto rekisteröintiä
valvoville viranomaisille.
- CLP-asetuksen mukaan aineen valmistaja vastaa markkinoille saatta-
mansa aineen luokituksesta.

Maahantuojaja on kemikaalitoimittaja, joka saattaa markkinoille Euroopan talousalueen ulkopuolelta tulevan aineen sellaisenaan tai seoksessa.

- tähän ryhmään kuuluvat kemikaalitoimittajat, jotka tuovat maahan kemikaaleja esim. Venäjältä, Yhdysvalloista, Kanadasta, Kiinasta, Japanista tai Sveitsistä.
- maahantuojan Euroopan talousalueen ulkopuolelle sijoittuneella päämiehellä voi olla nimetty REACH-asetuksen mukainen ”ainoa edustaja”, jonka tehtävänä on huolehtia REACH-asetuksen velvoitteiden täyttämistä. Tässä tapauksessa maahantuojaa pidetään REACH-asetuksen kannalta jatkokäyttäjänä, mutta suomalainen maahantuojaja vastaa kuitenkin muiden kemikaalilainsäädännön (esim. etiketti, pakkaaminen, KETU-rekisteri, ennakkohyväksyntää edellyttävät biosidit ym.) mukaisten velvoitteiden täyttämistä.
  - REACH-asetuksen mukaan aineen (sellaisenaan tai seoksessa) maahantuojalla on rekisteröintivelvollisuus maahantuomiensa aineiden osalta, jos aineen tai aineosan määrä on 1 tonni tai enemmän vuodessa maahantuojaa kohden. Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen ei valvo rekisteröintiä, mutta tieto suomalaisista maahantuojista on tärkeä tieto rekisteröintiä valvoville viranomaisille.
- CLP-asetuksen mukaan maahantuojaja vastaa markkinoille saattamansa aineen ja seoksen luokituksista.

Jatkokäyttäjaja on kemikaalitoimittaja, joka saattaa markkinoille aineen tai seoksen.

- tähän ryhmään kuuluvat aineiden pakkaaja sekä seosten (kuten maali, liima, pesuaine jne.) pakkaaja ja sekoittaja, jos käytettävät aineet tai seokset ovat lähtöisin Euroopan talousalueen sisämarkkinoilta.
- tähän ryhmään kuuluu myös vähittäismyyjä, joka esim. pakkaa kemikaaleja pienempiin pakkauksiin ja myy niitä edelleen.
- CLP-asetuksen mukaan jatkokäyttäjaja vastaa markkinoille saattamansa aineen tai seoksen luokituksista, mutta jatkokäyttäjaja voi käyttää aineelle tai seokselle luokitusta, jonka toimitusketjun toimija on määritellyt, edellyttäen että he eivät muuta aineen tai seoksen koostumusta.

Jakelijaja on kemikaalitoimittaja, joka saattaa markkinoille Euroopan talousalueen sisämarkkinoilta peräisin olevan aineen tai seoksen.

- tähän ryhmään kuuluvat jakelijat, jotka saattavat markkinoille kemikaaleja, mutta eivät itse sekoita tai pakkaa niitä. Jakelija voi tuoda kemikaaleja esim. Ruotsista, Tanskasta, Saksasta tai muualta ETA-alueelta. Jakelija voi myös valmistuttaa kemikaaleja omalla tuotemerkillään (”Private Label”), jolloin hänen yhteystietonsa ovat etiketissä. Esimerkiksi monilla kaupan keskusliikkeillä on tällaisia omalla tuotemerkillä olevia tuotteita.
- kemikaalin etiketissä voi olla myös muualle Euroopan talousalueelle sijoittuneen aineen tai seoksen toimittajan yhteystiedot. Kemikaalin markkinoille saattamisesta Suomessa vastaava jakelija on kuitenkin vastuussa kemikaalitietojen toimittamisesta KETU-rekisteriin.
- CLP-asetuksen mukaan jakelija voi käyttää aineelle ja seokselle luokitusta, jonka toimitusketjun toimija on tehnyt.

Kemikaalitoimittaja voi eri kemikaalien osalta toimia eri rooleissa, esim. toimia tiettyjen kemikaalien osalta jakelijana ja toisten osalta maahantuojana. Kemikaalitoimittajan roolia tarkastellaankin aina suhteessa tarkastettavaan kemikaaliin ja tarkastuslomakkeelle merkitään, toimiiko kemikaalitoimittaja tarkastettavan kemikaalin osalta valmistajana, maahantuojana, jatkokäyttäjänä vai jakelijana.

Valvonta kohdistetaan ensisijaisesti kuluttajakemikaalien toimittajiin. Jos kemikaali-toimittajalla on valikoimassaan sekä kuluttajille tarkoitettuja kemikaaleja että teollisuus- ja ammattikäyttöön tarkoitettuja kemikaaleja, katsotaan kemikaalitoimittaja valvontaohjelman ja kunnan valvontasuunnitelman kannalta kuluttajakemikaalien toimittajaksi.

Kemikaalien markkinoille saattamisesta vastaavien kemikaalitoimittajien tulisi löytyä keskusviranomaisten ylläpitämistä rekistereistä ja luetteloista, joita ovat kemikaalituoterekisteri (KETU), luettelot ennakkohyväksyntää tai ilmoitusta edellyttävistä suojauskemikaaleista ja antifouling-valmisteista sekä biosidisten torjunta-aineiden rekisteri (BTA). Rekisterit ja luettelot on esitelty tarkemmin liitteessä 3. Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tulisi hyödyntää näitä rekistereitä ja luetteloita valvontakohteiden kartoittamisessa. Keskusviranomaisten rekisterit ja luettelot eivät kuitenkaan kata kaikkia suomalaisia toiminnanharjoittajia. Kunnassa voi näiden lisäksi toimia kemikaalien toimittajia, jotka on esimerkiksi kirjattu toiseen kuntaan yrityksen pää- tai myyntikonttorin sijainnin perusteella. On myös mahdollista, että yritykset eivät ole ilmoittaneet kemikaalitietoja markkinoille saattamisestaan kemikaaleista KETU-rekisteriin tai ne eivät ole hakeneet lainsäädännön edellyttämää ennakkohyväksyntää. Yrityksiä kannattaa hakea myös erilaisilla internetin yrityshakupalveluilla, joissa on yleensä mahdollista tehdä myös paikkakunta-kohtainen raja- ja valvontakohteiden kartoituksen perusteella täydentää valvontakohtetietojaan.

4.2 Vähittäismyyjä

Vaarallisen kemikaalin vähittäismyyntiä voidaan parhaiten valvoa paikallisella tasolla. Vaarallisen kemikaalin vähittäismyynnistä annetussa asetuksessa (676/1993) on asetettu vaarallisten kemikaalien säilyttämistä ja luovuttamista koskevia vaatimuksia. Vähittäismyynnin tarkastusten tavoitteena ja tarkoituksena on varmistaa, että näitä vaatimuksia noudatetaan. Tarkastuksilla valvotaan myös, että markkinoilla olevat kemikaalit on merkitty ja pakattu oikein, ja että kemikaalitoimittaja, joka vastaa kemikaalin saattamisesta markkinoille Suomessa, on toimittanut tiedot kemikaalista KETU-rekisteriin. Vähittäismyynnissä voidaan myös valvoa, että biosidiset torjunta-aineet, antifouling-valmisteet ja suojauskemikaalit löytyvät keskusviranomaisten ylläpitämistä rekistereistä ja luetteloista.

Vähittäismyyjät jaotellaan erikoistumattomaan vähittäismyyntiin, erikoismyymälöihin ja itsepalvelutavarataloihin, riippuen siitä minkä tyyppisiä kemikaaleja niissä on tarjolla.

Erikoistumaton vähittäismyymälä, jossa kemikaalivalikoima on yleensä vakiintunut, kuten

- päivittäistavaramyymälä, missä elintarvikkeiden, juomien, tupakan tai vaatteiden osuus mynnistä on yli puolet, kuten supermarketit, valintamyymälät; tai
- tavaratalo, missä palveluaste on korkea (esim. kassoja voi olla myös osastolla).

Erikoismyymälä, jossa myynnissä voi olla vaarallisia kemikaaleja, kuten

- rautakauppa, jakeluasema tai auto- ja veneilytarvikkeiden myymälä, missä myynnissä on yleensä vaarallisia kemikaaleja, joiden säilytykselle tai luovutukselle voi olla erityisehtoja vähittäismyynniasetuksessa; tai
- muu kemikaalien vähittäiskauppa (huonekaluliikkeet, kodinkoneliikkeet, puutarha- ja valokuvausalan sekä askartelu- ja harrastekaupat), missä voi olla myynnissä vaarallisia kemikaaleja tai omalla tuotemerkillä myytäviä tai itse maahantuotuja kemikaaleja tai biosidisia torjunta-aineita tai suojauskemikaaleja; tai
- kemikaalin myynti muualla kuin myymälöissä (internet- ja suoramyynti).

Itsepalvelutavaratalo, jossa yli puolet myynnistä koostuu muusta kuin elintarvikkeista ja kemikaalivalikoima voi olla usein vaihtuva, kuten

- itsepalvelu- ja pienoistavaratalot, missä käynti ulos on yleensä kassojen kautta ("halpamyymälät/-tavaratalot"); tai
- realisointi- ja poistomyymälät.

Kemikaalivalvonnan kannalta tärkeän kohteen muodostavat halpatavaratalot, halpamyymälät ja halpamyymäläketjut sekä realisointi- ja poistomyymälät ja jotkut erikoismyymälät. Vähittäismyyjä saattaa toimia myös kemikaalin maahantuojana tai pakkaajana, jolloin kemikaalin markkinoille saattamisesta vastaavan kemikaalitoimittajan veloitteet (päälyysmerkinnät, pakkaukset, KETU-ilmoituksen toimittaminen, käyttöturvallisuustiedotteen laatiminen) kohdistuvat heihin.

Tyypillisiä vähittäismyynnissä olevia kemikaaleja, jotka sisältävät vaarallisia aineita, ovat viemärinavausaineet, tuulilasipesunesteet, grillihiilien sytytysnesteet, spraymaalit, lakat, liuottimet sekä erilaiset pesu- ja puhdistusaineet. Useimmat niistä tulisi luokitella terveys-, ympäristö- ja/tai palovaarallisuuden suhteen, jolloin niissä tulee myös olla kemikaalilainsäädännön mukainen etiketti. Vaikka niitä ei luokiteltaisi, voi niiden sisältämien vaarallisten aineiden pitoisuus edellyttää, että niistä olisi tehtävä ilmoitus KETU-rekisteriin. Esimerkkejä vähittäismyynnissä olevista biosidista torjunta-aineista ovat hyönteiskarkotteet ja -myrkyt ja jyrksijöille tarkoitettut myrkyt ja esimerkkinä suojauskemikaaleista erilaiset puunsuoja-aineet.

5. Tarkastuksen sisällön yleinen määrittely

Valvontaohjelma-asetuksen 6 §:n mukaisesti tarkastuksen sisällön yleisen määrittelyn tulee sisältää erityyppisten tarkastusten tavoitteet ja siitä tulee käydä ilmi, mitä kuhunkin valvontakohtedetyyppiin kuuluvan valvontakohteen tarkastukseen tulee vähintään sisältyä.

Kemikaalilainsäädännön noudattamista valvotaan sekä kemikaalien markkinoille saatamisesta vastuussa olevien kemikaalitoimittajien toimipaikoissa että vähittäismyymälöissä.

5.1 Tarkastus

Tarkastuksella tarkoitetaan valvontaohjelma-asetuksen 2 §:n mukaisesti valvontaviranomaisen tai tämän valtuuttaman ulkopuolisen asiantuntijan toimesta säännöllisesti ja ennalta suunnitellusti tekemää tarkastusta, jossa arvioidaan valvontakohteen vaatimustenmukaisuus. Kemikaalilain valvontaohjelmassa tarkastus kohdistuu kemikaaleihin, kemikaalien vähittäismyyntiin sekä kemikaaleista toimitettaviin asiakirjoihin ja tietoihin.

Hallintolain 39 §:ssä säädetään tarkastuksesta seuraavaa: ”Viranomaisen on ilmoitettava toimivaltaansa kuuluvan tarkastuksen aloittamisajankohdasta asianosaiselle, jota asia välittömästi koskee, jollei ilmoittaminen vaaranna tarkastuksen tarkoituksen toteutumista. Edellä tarkoitettulla asianosaisella on oikeus olla läsnä tarkastuksessa sekä esittää mielipiteensä ja kysymyksiä tarkastukseen liittyvistä seikoista. Tarkastuksen kuluessa asianosaiselle on, mikäli mahdollista, kerrottava tarkastuksen tavoitteista, sen suorittamisesta ja jatkotoimenpiteistä. Tarkastus on suoritettava aiheuttamatta tarkastuksen kohteelle tai sen haltijalle kohtuutonta haittaa.

Tarkastajan on viipymättä laadittava tarkastuksesta kirjallinen tarkastuskertomus, josta tulee käydä ilmi tarkastuksen kulku ja tarkastajan tekemät keskeiset havainnot. Tarkastuskertomus on annettava tiedoksi tarkastuksessa läsnäoloon oikeutetulle asianosaiselle.”

Tarkastuskertomus (esimerkki liitteessä 2) toimitetaan hallintolain 39 §:n mukaisesti tiedoksi kaikille asianosaisille. Käytännössä se laaditaan kahtena kappaleena, joista toinen lähetetään tarkastajan allekirjoittamana tarkastuskohteeseen. Tarkastuskertomus tulee lähettää tiedoksi Valviralle ja SYKELLE silloin, kun tarkastuksen yhteydessä todetaan lainsäädännön noudattamisen rikkomuksia. Tarkastukseen käytettävä aika määräytyy tarkastuskohteen luonteen mukaan sekä sen mukaan, mitä asioita kukin tarkastus sisältää.

Valvontaviranomaisten tiedonsaanti- ja tarkastusoikeudesta valvontaa varten on säädetty **kemikaalilaissa** seuraavasti:

- Valvontaviranomaisella on oikeus saada kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot toiminnanharjoittajalta, kemikaalin omistajalta ja muulta henkilöltä, jota tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten velvoitteet koskevat. Valvontaviranomaisella on oikeus tehdä kemikaalilain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvomiseksi tarvittavia tarkastuksia muualla kuin pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. (47 §)
- Kemikaalilain tai muiden säädösten nojalla kemikaaleja valvovilla viranomaisilla on oikeus saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja toisiltaan ... Valvontaviranomaisten tulee toimia yhteistyössä keskenään päällekkäisten tarkastusten välttämiseksi aina kun se on tarkoituksenmukaista ja mahdollista. Tässä tarkastuksessa valvontaviranomaisten tulee tiedottaa toisilleen valvontaan liittyvistä suunnitelmistaan. (49 §)

- Valvontaviranomainen voi kemikaalilaissa tarkoitettua valvontaa toteuttaessaan käyttää apunaan pätevää ulkopuolista asiantuntijaa valvonnan kannalta merkityksellisen seikan selvittämisessä.(49 b §) Asiantuntijan rikosoikeudellisesta vastuusta säädetään kemikaalilain muutoksen 491/2008 53 §:ssä.

Toiminnanharjoittajien velvollisuudesta säilyttää tietoja on säädetty REACH-asetuksen 36 artiklassa ja CLP-asetuksen 49 artiklassa. Kemikaalin toimittajan on koottava yhteen ja pidettävä saatavilla kaikki luokitusta ja merkintöjä varten käyttämät tiedot vähintään 10 vuoden ajan sen jälkeen, kun kyseinen toimittaja on viimeksi toimittanut kyseistä ainetta tai seosta. Sen jäsenvaltion, jossa toimittajan toimipaikka sijaitsee, toimivaltainen viranomainen tai valvontaviranomaiset taikka Euroopan kemikaalivirasto voivat vaatia toimittajaa antamaan nämä tiedot. Jos kyseiset tiedot ovat kuitenkin Euroopan kemikaaliviraston käytettävissä REACH-asetuksen mukaisesti tehdyn rekisteröinnin tai CLP-asetuksen 40 artiklan mukaisen ilmoituksen osana, kemikaaliviraston on käytettävä niitä tietoja ja viranomaisen on käännettävä sen puoleen.

Kemikaalilain 8 e §:n perusteella, Valvira ja SYKE toimivat REACH- ja CLP-asetusten toimivaltaisina viranomaisina Suomessa.

5.2 Tarkastuksen tavoitteet ja sisältö

Kemikaalivalvonnan yleisenä tavoitteena ja tarkoituksena on selvittää, täyttävätkö Suomessa markkinoilla olevat ja Suomen kautta Euroopan markkinoille saatettavat kemikaalit Euroopan yhteisöjen kemikaaleja koskevan lainsäädännön vaatimukset ja määräykset. Vaatimusten ja määräysten noudattamisen valvonta on osa kemikaaleista aiheutuvien terveys- ja ympäristöhaittojen sekä palo- ja räjähdysvaarojen ehkäisemistä ja torjuntaa ja siten myös onnettomuuksia ennaltaehkäisevää työtä.

Tarkastuksen laajuus riippuu siitä, tehdäänkö tarkastus kemikaalitoimittajan toimipajassa vai vähittäismyymälässä. Molemmissa toimipaikoissa tarkastuksen sisältö määräytyy kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävien perusteella.

Sekä kemikaalitoimittajien että vähittäismyyjien tarkastuksilla tarkastetaan, että vaarallisen tai vaarallisia aineita sisältävän kemikaalin

1. pakkaus täyttää kemikaaliasetuksen 15 §:n tai CLP-asetuksen 35 artiklan mukaiset vaatimukset, ja että
  - pakkaus on varustettu turvasulkimella ja näkövammaisille tarkoitettulla vaaratunnuksella STM:n asetuksen (430/2001) tai CLP-asetuksen liitteen II osan 3 mukaisesti;
2. etiketin merkinnät täyttävät kemikaaliasetuksen 16 §:n tai CLP-asetuksen 17 artiklan mukaiset vaatimukset;
3. STM:n asetuksen (553/2008) mukaiset tiedot on toimitettu Valviran ylläpitämään kemikaalituoterekisteriin (KETU-rekisteri) kemikaalilain 48 a §:n 2 momentin mukaisesti, ja että
  - etiketin merkinnät vastaavat rekisteri-ilmoituksen kohtaa 15;
4. pesu- ja puhdistusaineiden pakkausmerkinnät ovat pesuaineasetuksen 11 artiklan ja liitteen VII mukaiset;
5. biosidivalmisteet, antifouling-valmisteet ja suojauskemikaalit löytyvät Valviran ja SYKEN ylläpitämistä rekistereistä ja luetteloista, ja että
6. REACH-asetuksen kemikaaleja koskevia rajoituksia noudatetaan.

Kemikaalitoimittajien tarkastuksilla tarkastetaan lisäksi, että vaarallisen tai vaarallisia aineita sisältävän kemikaalin

7. käyttöturvallisuustiedote on laadittu REACH-asetuksen artiklan 31 (tai 1.12.2010 asti kumotun STM:n asetuksen 1202/2001) mukaisesti, ja että
- käyttöturvallisuustiedote vastaa KETU-rekisteriin ilmoitettuja tietoja ja
  - etiketin merkinnät vastaavat käyttöturvallisuustiedotteen kohtaa 15.

Käyttöturvallisuustiedote voidaan tarkastaa myös vähittäismyynnin tarkastuksilla esimerkiksi erikoismyymälöissä, missä ammattimaiset käyttäjät ostavat kemikaaleja, jos käyttöturvallisuustiedote on laadittu ja se on saatavilla.

5.2.1 Kemikaalitoimittajan tarkastus

Tarkastukset suunnataan ensisijaisesti yleiseen kulutukseen tarkoitettuja kemikaaleja markkinoille saattaviin kemikaalitoimittajiin. Jos maahantuojalla tai jakelijalla on useita päämiehiä, tulisi tarkastettavien kemikaalien mahdollisuuksien mukaan edustaa eri päämiesten kemikaaleja. Tarkastusta sovittaessa tulee myös varmistaa, että tarkastuksessa on läsnä kemikaalilainsäädännön velvoitteiden noudattamisesta vastuussa oleva toiminnanharjoittaja tai hänen edustajansa.

Kemikaalitoimittajan tuotevalikoima ja mahdolliset päämiehet on yleensä esitelty yrityksen internet-sivuilla, joita kannattaa hyödyntää valittaessa tarkastettavia kemikaaleja. Samalla tarkastetaan, vastaako sivuilla esitetty kemikaalivalikoima KETU-rekisteriin ilmoitettuja kemikaaleja, ja täyttääkö kemikaalien internetmarkkinointi asetetut vaatimukset (esim. seoksen varoitusmerkin nimi tai vaaraluokka ja/tai -kategoria on mainittava, jos ostosopimuksen voi tehdä näkemättä ensin varoitusetikettiä).

Tarkastettavaksi valitaan vaarallisiksi luokiteltuja tai vaarallisia aineita sisältäviä kemikaaleja. Jokaisen kemikaalitoimittajan luona tarkastetaan vähintään viisi (5) kemikaalia. Tarkastusta sovittaessa kemikaalitoimittajaa pyydetään toimittamaan etukäteen tarkastettavien kemikaalien käyttöturvallisuustiedotteet tai koostumustiedot, jos kemikaali on tarkoitettu vain yleiseen kulutukseen, sekä niiden etiketit.

Jo ennen varsinaista tarkastusta tarkastetaan, että etukäteen toimitettujen etikettien merkinnät ja käyttöturvallisuustiedotteen kohta 15 vastaavat KETU-rekisteriin toimitettujen tietojen kohtaa 15. Jos etiketin merkinnät poikkeavat KETU-rekisteriin ilmoitetuista, tarkistetaan onko käyttöturvallisuustiedotteen kohdassa 3 tai koostumustiedoissa esitetty kemikaalin koostumus sama kuin KETU-rekisteriin ilmoitettu. Kemikaalin koostumus on voinut muuttua, mutta muuttuneita koostumustietoja ei ole ilmoitettu KETU-rekisteriin. Koostumustietoja kannattaa verrata myös siksi, että aineosien luokitus on voinut muuttua KT-tiedotteen laatimisen tai tietojen toimittamisen jälkeen. KETU hakee aineosille automaattisesti oikean luokituksen ja R-lausekkeet aineluettelosta, jos aineille on ilmoitettu CAS-, EY- tai indeksinumero. KETU ei kuitenkaan tee muutoksia otsikon 15 tietoihin, vaan toiminnanharjoittajan on itse ilmoitettava muutokset KETU-rekisteriin. Tarkastukseen valmistautumiseen kuuluu myös selvittää, koskeeko tarkastettavaa kemikaalia mahdollisesti jokin rajoitus ja löytyvätkö ennakkohyväksyntää edellyttävät biosidiset torjunta-aineet ja suojauskemikaalit rekistereistä. Ennen varsinaista tarkastusta selvitetään myös, tulisiko tarkastettavat kemikaalit varustaa turvasulkimella tai näkövammaisille tarkoitettulla vaaratunnuksella.

Jokaisesta tarkastettavasta kemikaalista täytetään tarkastuslomake mahdollisimman pitkälle jo ennen tarkastusta. Varsinaisella tarkastuksella täytetään turvasuljinta ja näkövammaisille tarkoitettua vaaratunnusta koskevat kohdat ja pyydetään kemikaalitoimittajalta selitystä mahdollisiin luokitusta ja/tai etiketin merkintöjä koskeviin epäselvyyksiin. Tarkastetun kemikaalin tiedot syötetään tarkastuslomakkeelta Valviran valvontatietojen keruujärjestelmään.

Valvonnan yhteydessä kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tulee ryhtyä toimenpiteisiin havaittujen puutteiden korjaamiseksi. Kemikaalitoimittaja on kemikaalien markkinoille saattamisesta vastaavana toiminnanharjoittajana vastuussa kemikaaleissa havaittujen puutteiden korjaamisesta. Kemikaalitoimittajaa pyydetään korjaamaan havaitut puutteet, mikäli

- kemikaali on säännösten vastaisesti merkitty tai pakkaus on puutteellinen;
- kemikaalitietoja ei ole toimitettu KETU-rekisteriin;
- kemikaalin käyttöturvallisuustiedotetta ei ole laadittu, jos sitä edellytetään;
- pesu- ja puhdistusaineen pakkausmerkinnät eivät ole pesuaineasetuksen mukaiset;
- biosidivalmisteelle ei ole haettu kansallista hyväksyntää, jos sitä edellytetään (tois-taiseksi antifouling-valmisteet, suojauskemikaalit ja biosidiset torjunta-aineet); tai
- REACH-asetuksen rajoituksia ei ole noudatettu.

Tarkastuksesta laaditaan tarkastuskertomus, johon kirjataan tarkastuksella mahdollisesti havaitut puutteet ja annetaan määräaika, mihin mennessä puutteet on korjattava. Jos toimenpiteitä puutteiden korjaamiseksi edellytetään, tarkastuskertomus toimitetaan tiedoksi Valviralle. Myös tarkastuslomakkeet (lomake 1) toimitetaan Valviralle, ellei niitä ole toimitettu valvontatietojen keruujärjestelmän kautta. Jos kemikaalista ei ole tehty ilmoitusta KETU-rekisteriin, Valvira ryhtyy myös omalta osaltaan tarvittaviin jatkotoimenpiteisiin.

5.2.2 Vähittäismyyjän tarkastus

Vähittäismyyntin tarkastuksilla valvotaan, että vähittäismyyntiasetuksessa (676/1993) kemikaalien myynnille, muulle luovuttamiselle ja säilyttämiselle annettuja vaatimuksia noudatetaan, kuten että erittäin myrkylliset ja myrkylliset kemikaalit säilytetään lukitussa tilassa tai muutoin siten, etteivät asiaankuulumattomat saa niitä haltuunsa. Lisäksi valvotaan, että jakelulaitteistot on merkitty, jos on kyse polttonesteiden tai muiden kemikaalien vähittäismyyntistä automaateista. Vähittäismyyntin tarkastusten tavoitteena on myös selvittää, löytyykö vähittäismyyntistä puutteellisin merkinnöin varustettuja tai puutteellisesti pakattuja kemikaaleja sekä onko kemikaalin suomalainen markkinoille saattaja toimittanut kemikaalista tiedot KETU-rekisteriin. Tarkoituksena on myös selvittää, että biosidiset torjunta-aineet, suojauskemikaalit ja antifouling-valmisteet löytyvät rekistereistä ja luetteloista ja kemikaaleja koskevia rajoituksia noudatetaan.

Vähittäismyyntissä tarkastetaan vähintään viisi (5) kemikaalia myymälää kohden. Tarkastusta sovittaessa voi olla tarpeen varmistaa, että paikalla on myymälän edustaja, jolla on valtuudet puuttua kemikaalien säilytyksessä mahdollisesti havaittaviin puutteisiin. Myymälän edustajan tulisi myös voida selvittää suomalaisen kemikaalin markkinoille saattamisesta vastaavan kemikaalitoimittajan yhteystiedot, jos niitä ei ole merkitty etikettiin (kemikaalilainsäädännön mukaan riittää, että etiketissä EY-alueella toimivan toiminnanharjoittajan yhteystiedot). Valvonnan jatkotoimenpiteiden kannalta suomalaisen kemikaalitoimittajan yhteystietojen selvittäminen niiden kemikaalien osalta, joissa on havaittu puutteita, on ensiarvoisen tärkeää.

Vähittäismyyntissä olevien vaaralliseksi merkittyjen tai vaarallisia aineita sisältävien kemikaalien ja niiden markkinoille saattamisesta vastaavien kemikaalitoimittajien tulee löytyä KETU-rekisteristä. Mikäli kemikaali löytyy KETU-rekisteristä, tarkistetaan kemikaalin päällysmarkintöjen vastaavuus rekisteri-ilmoituksen kohtaan 15. Etiketin vastaavuus KETU-rekisterin kemikaalia koskeviin tietoihin syötetään tarkastuslomakkeelta Valviran valvontatietojen keruujärjestelmään, mihin kirjataan myös vähittäismyyntissä toteutetun valvonnan johdosta edellytetyt toimenpiteet.

Mikäli vähittäismyynnissä tavataan lainsäädännön vastainen kemikaali (päälysmekinnät puuttuvat, ne eivät ole suomeksi ja ruotsiksi, päälyksessä ei ole lainsäädännön edellyttämää turvasuljinta tai näkövammaisille tarkoitettua vaaratunnusta, kemikaalista ei ole tehty ilmoitusta keskusviranomaisten ylläpitämiin rekistereihin), tarkastuslomake toimitetaan kemikaalin toimittajan kotipaikkakunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle jatkotoimenpiteitä varten sekä tiedoksi Valviralle, ellei sitä ole toimitettu Valviralle valvontatietojenkeruujärjestelmän kautta. Mikäli vähittäismyynnin tarkastuksella havaitaan kemikaali, jossa todetaan vakavia puutteita (esim. myrkyllinen kemikaali, josta puuttuu varoitusetiketti tai turvasuljin, REACH-asetuksen rajoituksia ei ole noudatettu tai biosidiselle torjunta-aineelle ei ole haettu ennakkohyväksyntää ym.), on syytä olla välittömästi yhteydessä Valviraan, joka omalta osaltaan ryhtyy kemikaalilain 45 §:n edellyttämiin toimenpiteisiin.

Myös vähittäismyynnin tarkastuksista laaditaan tarkastuskertomus, mihin kirjataan tarkastuksella havaitut puutteet sekä kemikaalien säilytyksen, jakelulaitteistojen merkintöjen että tarkastuksella tarkastetuissa kemikaaleissa havaittujen puutteiden osalta. Jos tarkastuksella havaitaan puutteita, tarkastuskertomus toimitetaan tiedoksi Valviralle. Myös tarkastuslomakkeet (lomake 2) toimitetaan Valviralle, ellei niitä ole toimitettu valvontatietojen keruujärjestelmän kautta.

Vaikka päävastuu kemikaalin merkinnöistä, pakkaamisesta ja kemikaalitietojen toimittamisesta KETU-rekisteriin ja muusta kemikaaleja koskevan lainsäädännön noudattamisesta on kemikaalitoimittajalla, voidaan vähittäismyynnissä havaittuja tarkastettujen kemikaalien puutteita pitää yhtenä vähittäismyymälän riskiä ja tarkastustiheyttä lisäävänä tekijänä.

6. Valvontakohteiden riskinarviointi, riskiluokitus ja tarkastustiheys

Valvontaohjelma-asetuksen 7 §:n mukaisesti riskiluokan määrittelyssä tulee ottaa huomioon valvontakohdetyypin kuuluvien kohteiden toiminnan laajuus ja luonne. Kuhunkin valvontakohdetyypin kuuluvien kohteiden tarkastustiheys tulee määrittää riskiluokituksen perusteella.

Valvontakohteiden riskinarvioinnissa otetaan huomioon sekä markkinoille saatettavien kemikaalien vaarallisuus että kemikaaleille altistuvan ihmisjoukon laajuus. Valvontakohteiden tarkastustiheys tulee määritellä siten, että vuosittain tarkastetaan vähintään joko 10 % kunnan valvontakohteista tai 1 valvontakohde /10 000 asukasta. Valvonta keskitetään ensisijaisesti paikkakunnalla toimiviin kemikaalitoimittajiin.

6.1 Kemikaalitoimittajan riskinarviointi ja tarkastustiheys

Kemikaaleille altistuva ihmisjoukko kuvaa tämän valvontakohdetyypin toiminnan laajuutta ja luonnetta, minkä perusteella valvontakohdetyypit jaotellaan kuluttajakemikaalien ja teollisuuskemikaalien toimittajiin. Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävänä on valvoa erityisesti kuluttajille myytäviä kemikaaleja. Kemikaalin etiketti on kuluttajille ainoa tietolähde kemikaalin vaaraominaisuuksista, mistä syystä on tärkeää, että siinä esitetyt tiedot pitävät paikkansa. Turvasuljin on tarkoitettu estämään pienten lasten myrkytyksiä ja näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus varoittaa näkövammaista kuluttajaa kemikaalin vaaraominaisuuksista. Kuluttajakäytössä olevien kemikaalien osalta on myös tärkeää, että tiedot kemikaaleista ovat KETU-rekisterin kautta Myrkytystietokeskuksen käytössä. Myös kemikaalilain valvontaviranomaiset, pelastusviranomaiset ja poliisi käyttävät KETU-rekisteriä yhtenä tietolähteenään.

Kuluttajan on myös pystyttävä luottamaan siihen, että markkinoilla olevat biosidit ja suojauskemikaalit on vaarojen ja riskien osalta arvioitu markkinoille saattamisen edellytyksenä olevan hyväksynnän tai ilmoituksen yhteydessä eikä markkinoilla ole vaarallisuutensa vuoksi rajoitettuja kemikaaleja.

Kemikaalitoimittajat jaotellaan kuluttajakemikaalien ja teollisuuskemikaalien toimittajiin seuraavasti:

Teollisuus- ja ammattikemikaalien toimittaja, kuten

- orgaanisten tai epäorgaanisten peruskemikaalien (aineen) valmistaja tai
- muu ammatissa tai työssä käytettävien kemikaalien toimittaja.

Kuluttajakemikaalien toimittaja, kuten

- pesu- ja puhdistusaineiden toimittaja;
- maalien, lakan ja painovärien toimittaja;
- auto- ja veneilykemikaalien ja öljytuotteiden toimittaja;
- rakennuskemikaalien, sementin ja laastin toimittaja;
- torjunta-aineiden, biosidien ja maatalouskemikaalien toimittaja;
- valokuvaus- ja harrastekemikaalien toimittaja ja
- muu kuluttajakemikaalien toimittaja.

Keskusviranomaisten yhteisessä valvontaohjelmassa kemikaalitoimittajan tarkastustiheyden oletusarvoksi on asetettu kerran (1) vuodessa. Kunnassa tarkastustiheys määritellään kohdetyypikohtaisesti ottaen huomioon seuraavat riskiin vaikuttavat tekijät:

Valvontakohdetyypin riskiä ja tarkastustiheyttä alentaa:

- kemikaaleja käytetään vain yrityksen omassa toiminnassa;
- markkinoille saatettavat kemikaalit on tarkoitettu vain ammatti- ja teollisuuskäyttöön;
- toiminnanharjoittajalla on hyvä kemikaaliasiantuntemus;
- markkinoille saatettavien kemikaalien vakiintunut valikoima;
- puutteiden pieni määrä edellisellä tarkastuksella.

Valvontakohdetyypin riskiä ja tarkastustiheyttä lisää:

- yrityksen markkinoille saattamissa kemikaaleissa on havaittu paljon puutteita vähittäismyynnin tarkastuksilla;
- yrityksen kemikaaliasiantuntemuksen taso, jos
  - yrityksen päätoimiala on jokin muu kuin kemikaaliala,
  - edellisellä tarkastuksella oli suuri määrä puutteita/virheitä,
  - KETU:ssa on paljon korjattavaksi palautettuja ilmoituksia.
- markkinoille saatettavat kemikaalit ovat erityisen vaarallisia (CMR, T+, T, C, herkistävä tai kuuluvat kandidaattilistan aineisiin);
- toiminnanharjoittajan tuotevalikoima on usein vaihtuva;
- kemikaaleja tuodaan maahan Euroopan talousalueen ulkopuolelta, jolloin kemikaalisäädökset lähtömaassa eivät vastaa EY:n säädöksiä;
- kemikaali on EY:ssa, Pohjoismaissa tai Suomessa valtakunnallisen valvonnan painopisteenä/teema-alueena (esimerkiksi Euroopan kemikaaliviraston valvontaforumissa päätetty valvontahanke tai uusiutuneen lainsäädännön ja/tai uusien valvontatehtävien vuoksi).

Erityisesti jos yrityksen päätoimiala on jokin muu kuin kemikaaliala, esimerkiksi kemikaalia käytetään varsinaisen päätoimialan laitteissa tai niiden ylläpidossa, saattaa toiminnanharjoittajan kemikaalilainsäädännön veloitteiden tuntemus olla puutteellista. Näissä tapauksissa voi olla puutteita sekä merkinnöissä että kemikaalitietojen toimittamisessa KETU-rekisteriin.

Valviran ja SYKEN valvontakohdetyyppien **ohjeellinen tarkastustiheystavoite** on:

Valvontakohdetyyppi	Tavoitteet
Teollisuuskemikaalin toimittaja	1krt/ 5 vuotta
Kuluttajakemikaalin toimittaja	1krt/ vuosi

6.2 Vähittäismyynnin riskinarviointi ja tarkastustiheys

Markkinoille luovutettavien kemikaalien vaarallisuus kuvaa tämän valvontakohdetyypin toiminnan laajuutta ja luonnetta. Tyypillisiä vähittäismyynnissä olevia vaarallisia kemikaaleja tai kemikaaleja, jotka sisältävät vaarallisia aineita, ovat viemärinavausaineet, tuulilasinpesunesteet, grillin sytytysnesteet, spraymaalit, lakat, liuottimet sekä erilaiset pesu- ja puhdistusaineet. Useimmat niistä tulisi luokitella terveys-, ympäristö- ja/tai palovaarallisuuden suhteen, jolloin niissä tulee myös olla kemikaalilainsäädännön mukainen etiketti. Vaikka niitä ei luokiteltaisi, voi niiden sisältämien vaarallisten aineiden määrä edellyttää, että niistä olisi tehtävä ilmoitus KETU-rekisteriin.

Kemikaalivalvonnan kannalta tärkeän kohteen muodostavat halpatavaratalot, halpamyymälät ja halpamyymäläketjut sekä jotkut erikoistavaliikkeet. Tarkastuksella voi myös

käydä ilmi, että vähittäismyyjä toimii tarkastetun kemikaalin osalta maahantuojana tai pakkaajana, esim. pullottaa kemikaalia pienempiin myyntipakkauksiin. Silloin kemikaalien markkinoille saattamisesta vastuussa olevan kemikaalitoimittajan veloitteet päällysmarkintöjen ja pakkausten vaatimustenmukaisuuden osalta sekä veloitteet KETU-ilmoituksen toimittamisesta ja käyttöturvallisuustiedotteen laatimisesta kohdistuvat heihin.

Keskusviranomaisten yhteisessä valvontaohjelmassa kemikaalin vähittäismyyntipaikan tarkastustiheyden oletusarvioksi on asetettu harvemmin kuin kerran vuodessa. Kunassa vähittäismyyntipaikan tarkastustiheys määritellään kohdetyyppikohtaisesti ottaen huomioon seuraavat sekä kemikaalin vaarallisuutta että valvontakohdetyypin toiminnan luonnetta kuvaavat tekijät:

Valvontakohdetyypin riskiä ja tarkastustiheyttä alentaa:

- vakiintunut tuotevalikoima, kuten esimerkiksi päivittäistavarakauppa tai miehittämätön jakeluasema,
- puutteiden pieni määrä edellisellä kerralla.

Valvontakohdetyypin riskiä ja tarkastustiheyttä lisää:

- myynnissä on erittäin myrkyllisiä (T+), myrkyllisiä (T) tai syövyttäviä (C) kemikaaleja, jolloin sekä vähittäismyyntiasetuksen kemikaalien säilyttämistä ja luovuttamista koskevia säännöksiä, että turvasuljinta ja näkövammaisille tarkoitettua vaaratunnusta koskevia säädöksiä on tärkeää valvoa,
- myynnissä on syöpää aiheuttavia kemikaaleja, perimän muutosta aiheuttavia kemikaaleja tai lisääntymiselle vaarallisia kemikaaleja (ns. CMR-kemikaalit) tai herkistäviä kemikaaleja,
- usein vaihtuva tuotevalikoima (tyypillistä esimerkiksi halpamyymälöille),
- myynnissä yrityksen omia tuotesarjoja (ominaista esimerkiksi erikoismyymälöille),
- puutteiden suuri määrä edellisellä tarkastuksella (esimerkiksi päällysmarkinnat puuttuivat, suomen-/ruotsinkieliset päällysmarkinnat puuttuivat, turvasuljin ja näkövammaisten vaaratunnus puuttui tai myynnissä kemikaaleja, joita ei löydy KETU-rekisteristä),
- kemikaali on EY:ssa, Pohjoismaissa tai Suomessa valtakunnallisen valvonnan painopisteenä/teema-alueena (esimerkiksi Euroopan kemikaaliviraston valvontafoorumissa päätetty valvontahanke tai uusiutuneen lainsäädännön ja/tai uusien valvontatehtävien vuoksi).

Valviran ja SYKEN valvontakohdetyypien **ohjeellinen tarkastustiheystavoite** on:

Valvontakohdetyyppi	Tavoitteet
Erikoistumaton vähittäismyymälä	1 krt/ 5 vuotta
Erikoismyymälä	1 krt/ 3 vuotta
Itsepalvelutavaratalo	1 krt/ vuosi

7. Valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävä aika

Valvontaohjelma-asetuksen 8 §:n mukaisesti valvontakohdetyypin tarkastukseen keskimääräisesti käytettävän ajan määrittelyssä tulee ottaa huomioon vähintään tarkastuksen tarkoitus, tarkastuksen valmistelu, tarkastuksen sisältö sekä tarkastuskertomuksen laatiminen.

Keskusviranomaisten yhteisessä valvontaohjelmassa todetaan, että yhteen tarkastukseen olisi valvontasuunnitelmassa varattava aikaa vähintään kaksi (2) tuntia, mutta että vaativimmat kohteet vaativat jopa yhden tai useamman henkilötyöpäivän riippuen tarkastuksen tarkoituksesta, valmisteluun tarvittavasta työstä, tarkastuksen sisällöstä sekä tarkastuskertomuksen laatimisesta.

Tarkastukseen käytettävän ajan arvioinnissa kunnassa voidaan käyttää seuraavia oletusarvoja, joita kunnassa voidaan nostaa tai laskea valvonta- ja työkokemusten perusteella:

- Tarkastuksen kemikaalitoimittajan luona, jossa tarkastetaan vähintään viisi (5) kemikaalia, oletetaan edellyttävän 1-2 työpäivää.

Kemikaalitoimittajan luona tehtävä tarkastus edellyttää etukäteisyhteydenottoa toiminnanharjoittajaan ja ennen varsinaista tarkastuskäyntiä toiminnanharjoittajan lähettämään viiden (5) kemikaalin asiakirja-aineistoon tutustumista ja niiden tarkastamista. Valmistelu-työ käsittää myös merkintätietojen vertaamista KETU-rekisteriin ja tietojen tarkistamista muista keskusviranomaisten ylläpitämistä rekistereistä ja luetteloista. Tarkastuskertomuksen laatiminen, tarkastuslomakkeiden täyttäminen sekä tarkastuksen johdosta tehtävät muut jatkotoimenpiteet vaikuttavat työaikaan.

- Tarkastuksen vähittäismyymälässä, jossa tarkastetaan kemikaalien säilytystä myymälässä ja tarvittaessa jakelulaitteistojen merkintöjä sekä tarkastetaan vähintään viiden (5) kemikaalin tiedot, oletetaan edellyttävän vähintään neljä (4) tuntia.

Vähittäismyymälässä tapahtuva tarkastus edellyttää yhteydenottoa toiminnanharjoittajaan tarkastuskäynnin sopimiseksi sekä tarkastuslomakkeiden täyttämistä ja kemikaalitietojen tarkastamista KETU-rekisteristä ja muista keskusviranomaisten ylläpitämistä rekistereistä ja luetteloista, tarkastuskertomuksen laatimista sekä tarkastuksen johdosta tehtäviä mahdollisia muita jatkotoimenpiteitä.

8. Kunnan valvontasuunnitelman toteutumisen arviointi

Valvontaohjelma-asetuksen 10 §:n mukaisesti ohjeissa on kuvattava keinot valvonnan kattavuuden ja kohdentumisen arvioimiseksi.

Kunnan tulee vuosittain arvioida valvontasuunnitelman toteutumista. Toteutumista arvioidaan kemikaalivalvonnasta vastaavassa monijäsenisessä toimielimessä. Arvioinnissa tulee valvontasuunnitelma-asetuksen 8 §:n mukaisesti kuvata

- tarkastusten kattavuutta,
- tarkastusten määrää valvontakohdetyypeittäin ja
- valvonnasta saatujen tulojen kohdentumista.

Arvioinnissa tarkastellaan, kuinka kattavasti suunniteltu toiminta ja siten suunnitellut tarkastukset ovat toteutuneet. Valvonnan kattavuus arvioidaan valvontakohdetyypeittäin. Kattavuutta kuvataan liittämällä arviointiin selvitys toteutuneiden tarkastusten lukumäärästä valvontakohdetyypeittäin. Tarvittaessa kerrotaan syyt tai perustelut mahdollisten toteutumatta jääneiden tavoitteiden osalta tai mahdolliset poikkeamat sekä vaadittavat toimenpiteet (esim. päätökset, resurssitarpeet, toiminnan muuttuminen, painopisteiden tarkentaminen), jotta tavoitteet toteutuisivat seuraavalla tarkastelujaksolla.

Muita arviointikriteereitä ovat valtakunnallisen kemikaalilain valvontaohjelman painopisteiden ja omien paikallisten painopistealueiden valvonnan toteutuminen. Arvioinnissa on hyvä tarkastella myös erityyppisiin tarkastuksiin ja kohteisiin käytettyä aikaa ja verrata sitä suunniteltuun ajankäyttöön. Lisäksi voidaan esittää tarkastuksissa esiin tulleiden epäkohtien määriä ja laatua sekä kunnan viranomaisten toimenpiteitä näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi lainmukaiselle tasolle.

Toteutumisen arvioinnissa voidaan esittää arvio voimavarojen riittävydestä suhteessa tarpeeseen ja suunniteltuun toimintaan sekä kuinka paljon voimavaroja on käytetty ennalta suunniteltuihin valvontatehtäviin ja kuinka paljon muihin tehtäviin. Arvioinnissa eritellään kemikaalilain mukaiseen valvontaan käytetyt voimavarat.

Kunnan tulee toimittaa monijäsenisen toimielimen hyväksymän kemikaalilain valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin tulokset lääninhallitukselle vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä. Valvontasuunnitelma-asetuksen 6 §:n perusteella, lääninhallituksen tehtävänä on arvioida kunnan valvontasuunnitelman toteutumista.

Tarkoituksena on, että kuntien tekemät kemikaalilainvalvontasuunnitelmien toteutumisen arvioinnit hyödynnetään kemikaalilain valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa. Tämän edellytyksenä on, että kunnat raportoivat omien suunnitelmiensa toteutumisesta ja tuloksista yhteisesti sovittuja mittareita käyttäen. Valvontasuunnitelmien toteutumista ja kemikaalilainsäädännön noudattamista koskevan valvonnan tuloksia tulisi kuvata seuraavien mittareiden osalta (raportoinnissa käytetään lomaketta 4):

- Kunnan alueella olevat **valvontakohdetyypit** (kpl) yhteensä (eriteltyinä kemikaalien toimittajat ja vähittäismyyjät).
- Suunniteltuja **valvontakohdetyypitarkastuksia** (kpl) verrataan toteutumaan.
- Yhteensä kaikkiin valvontakohdetyyppeihin suunniteltuja **kemikaalitarkastuksia** (kpl) verrataan toteutumaan (Huom! oletuksena 5 kemikaalia/valvontakohdetyyppeihin).
- Jokaisen valvontakohdetyypin tarkastukseen suunniteltua keskimääräistä **ajankäyttöä** (tunti) verrataan toteutumaan.

- Suunnitelman toteutumiseen käytetyt **voimavarat** ilmoitetaan henkilötyövuosina. Ilmoitetaan myös muuhun kemikaalilainsäädännön noudattamisen valvontaan käytetyt voimavarat.
- **Syyt ja poikkeamat** perusteluineen kirjataan siitä, miksi suunniteltuihin tavoitteisiin ei päästy sekä mainitaan, mihin **toimenpiteisiin** aiotaan ryhtyä, jotta tavoitteisiin päästäisiin seuraavalla tarkastelujaksolla.

Edellä mainittujen raportoitavien mittarien lisäksi, kemikaalilain valvontaohjelman osalta raportoidaan tulokset kemikaalitoimittajan toimipaikassa sekä vähittäismyynnissä toteutetuista kemikaalitarkastuksista ja siten siitä, miten kemikaalilainsäädäntöä noudatetaan Suomessa. Kunnan tulee arvioinnissaan mainita havaitut lainsäädännön noudattamisen rikkomukset (esimerkiksi KETU-rekisteristä puuttuvien kemikaalien ja toiminnanharjoittajien lukumäärä) sekä mihin toimenpiteisiin kunta on ryhtynyt rikkomusten osalta. Tulosten raportoinnin pohjana ovat tarkastuslomakkeet ja niistä tehtävät yhteenvedot (lomakkeet liitteenä).

9. Raportointiohje

Valvontaohjelma-asetuksen 11 §:n mukaisesti raportointiohjeesta on käytävä ilmi, kuinka kunnan tulee toimittaa valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista saadut tulokset lääninhallitukselle ja keskusviranomaiselle.

Kunnan kemikaalivalvontaviranomainen sekä lääninhallitus ovat velvollisia pyydetessä toimittamaan korvauksetta Valviralle ja SYKElle tarkastuksia, valvontatoimenpiteitä, valvontahenkilöstöä, maksuja sekä valvontaa koskevia tietoja kemikaalilain mukaisen valvonnan ohjausta, seuranta, raportointia ja tilastointia varten. Tiedot tulee toimittaa Valviran ja SYKEN määräämällä tavalla (Kemikaalilaki 49 §). Kunnan toteuttaman kemikaalivalvonnan tulokset ovat osa Euroopan komissiolle raportoitavia tarkastusten tuloksia REACH- ja CLP-asetusten noudattamisesta Suomessa. Tulosten raportointi tässä kemikaalilain valvontaohjelmassa annettujen ohjeiden mukaan on siten tärkeää.

Kunnan kemikaalivalvonnasta vastaavan lautakunnan tai muun toimielimen hyväksymä kemikaalilain *valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin tulokset* (lomake 4) sekä *yhteenvedot toteutetuista tarkastuksista* (lomake 3) toimitetaan lääninhallitukselle vuosittain suunnitelmavuoden jälkeisen maaliskuun loppuun mennessä.

Tarkastusten tulokset raportoidaan lääninhallituksille *yhteenvetolomakkeella 3*, jossa on taulukot 3 a ”Yhteenveito kemikaalitoimittajien tarkastuksista” ja 3b ”Yhteenveito vähittäismyynnin tarkastuksista”. Valvontasuunnitelman toteutuminen raportoidaan *yhteenvetolomakkeella 4*, jossa on taulukot 4 a ”Kemikaalilain valvontasuunnitelman toteutuminen” ja 4 b ”Kemikaalilain valvontasuunnitelman toteutuminen valvontakohdetyypeittäin”. Tulosten käsittelyn kannalta raportointi tulee tehdä sähköisesti valvontaohjelman liitteenä olevilla excel-lomakkeilla, jotka löytyvät myös Valviran sivuilta.

Lääninhallitus tekee yhteenvedon kaikista läänin alueella tehdyistä tarkastuksista ja valvontasuunnitelmien toteutumisesta. Lääninhallitus voi yhteenveitoa ja toteutumisen arviointia varten pyytää kunnilta lisätietoja mm. valvonnassa havaituista lainsäädännön rikkomuksista ja viranomaisten toimenpiteistä, jos kemikaalilain valvontaohjelmassa vaadittuja tietoja ei ole toimitettu lääninhallitukselle tai tiedot ovat puutteelliset yhteenvedon tekemiseksi. Lääninhallituksen yhteenveito toimitetaan Valviralle ja SYKElle vuosittain erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti.

Tarkoituksena on, että edellä mainitut kemikaalilain velvoitteiden noudattamista koskevat valvonta- ja tarkastustiedot tulevaisuudessa raportoidaan keskushallinnossa kehitteillä olevan ympäristöterveydenhuollon kohde- ja valvontatietojärjestelmän (YHTI) kautta. Koska YHTI ei todennäköisesti ole käytettävissä vielä valvontaohjelmakaudella, on kemikaalivalvonnan tarkastustietojen keruuta varten kehitetty sähköinen tarkastuslomake, joka todennäköisesti saadaan käyttöön syksyn 2009 aikana. Kemikaalivalvonnan tietojenkeruujärjestelmän on tarkoitus helpottaa raportointia siten, että nyt lomakkeelle 3 koottavat tiedot saadaan tulevaisuudessa keskitetysti järjestelmän kautta. Kemikaalivalvonnan tietojenkeruujärjestelmä on kuitenkin vielä kehitteillä, eikä tässä vaiheessa ole varmuutta pystytäänkö alue- ja paikallishallinnon tasolla tarvittava raportointi toteuttamaan järjestelmän avulla vielä tämän valvontaohjelmakauden aikana. Tästä syystä tarkastusten tulokset tulisi toistaiseksi kirjata valvontayksikössä myös lomakkeelle 3, vaikka raportointi tapahtuisikin järjestelmän kautta, jotta yhteenveito tarkastusten tuloksista voidaan toimittaa lääninhallitukselle valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin (lomake 4) yhteydessä.

10. Valvontaohjelman toteutumisen arvioinnissa käytettävät menetelmät

Valvira ja SYKE arvioivat kemikaalilain valvontaohjelman toteutumista lääninhallitusten tekemien arvioiden perusteella suunnitellun ja toteutetun valvonnan kattavuuden eli *lomakkeessa 4* mainittujen mittareiden osalta.

Kemikaalilain valvontaohjelman ja sen puitteissa toteutettavan säännöllisen ja suunnitelmallisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kemikaalilainsäädännön määräyksiä ja velvoitteita noudatetaan Suomessa. Valvontaohjelman toteutumisen arvioinnin yhteydessä on myös tarkoitus kuvata havaittujen kemikaalirikkomusten määrää ja luonnetta sekä mihin toimenpiteisiin kunnissa on ryhdytty asioiden saattamiseksi lainsäädännön edellyttämälle tasolle. Tämä kuvaus tehdään lääninhallitusten tarkastuksista tekemien yhteenvetojen perusteella (*lomake 3a ja 3b*).

Liite 1 Lainsäädäntö

Kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tehtävien hoitaminen edellyttää seuraavien säädösten hallintaa:

EY-lainsäädäntö:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1907/2006 kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista, lupamenettelyistä ja rajoituksista (REACH), Euroopan kemikaaliviraston perustamisesta, direktiivin 1999/45/EY muuttamisesta sekä neuvoston asetuksen (ETY) N:o 793/93, komission asetuksen (EY) N:o 1488/94 neuvoston direktiivin 76/769/ETY ja komission direktiivien 91/155/ETY, 93/67/ETY, 93/105/EY ja 2000/21/EY kumoamisesta
  - REACH-asetuksen liitettä XVII (rajoitukset) on muutettu 22.6.2009 komission asetuksella (EY) N:o 552/2009
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1272/2008 aineiden ja seosten luokituksista, merkinnöistä ja pakkaamisesta sekä direktiivien 67/548/ETY ja 1999/45/EY muuttamisesta ja kumoamisesta ja asetuksen (EY) N:o 1907/2006 muuttamisesta
  - CLP-asetuksen liitettä VI (aineluettelo) muutetaan todennäköisesti kesällä 2009
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 648/2004 pesuaineista
  - Pesuaineasetuksen liitettä VII (pakkausmerkinnät) on muutettu 20.6.2006 komission asetuksella (EY) N:o 907/2006
- 4) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 850/2004 pysyvistä orgaanisista yhdisteistä sekä direktiivin 79/117/ETY muuttamisesta
- 5) Komission asetus (EY) N:o 1451/2007 biosidituotteiden markkinoille saattamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/8/EY 16 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun kymmenvuotisen työohjelman toisesta vaiheesta

Kansallinen kemikaalilainsäädäntö:

- 1) Kemikaalilaki (744/1989, muutoksineen)
- 2) Kemikaaliasetus (675/1993, muutoksineen)
- 3) Asetus vaarallisen kemikaalin vähittäismyynnistä (676/1993)
- 4) Valtioneuvoston asetus biosidivalmisteista (466/2000).
- 5) STM:n asetus kemikaalien luokitusperusteista ja merkintöjen tekemisestä (807/2001, muutokset 687/2005 ja 206/2007)
- 6) STM:n asetus vaarallisten aineiden luettelosta (509/2005). Ainedirektiivin liitteenä oleva vaarallisten aineiden luettelo (Annex I), mihin STM:n asetus perustuu, on kumottu ja sovelletaan CLP-asetuksen liitteen VI aineluettelo (toistaiseksi vain englanniksi).
- 7) STM:n asetus kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta (553/2008)
- 8) STM:n asetus vaarallisen kemikaalin päällyksen turvasulkimesta ja näkövammaille tarkoitettuun vaaratunnuksesta (430/2001)
- 9) STM:n asetus biosidivalmisteiden pakkaamisesta ja merkinnöistä (422/2000)
- 10) STM:n asetus käyttöturvallisuustiedotteesta (1202/2001, kumoutunut, asetuksen mukaan laadittua käyttöturvallisuustiedotetta voidaan käyttää 1.12.2010 asti.)
- 11) Suojauskemikaaliasetus (123/1994, kumottu, sovelletaan siirtymäaikana)

Liite 2 Tarkastuskertomus

Kemikaalitoimittajan tarkastuskertomuksessa tulisi olla ainakin seuraavat tiedot:

- kemikaalitoimittajan nimi, osoite ja puhelinnumero;
- tarkastuksen aika, paikka ja läsnäolijat;
- kemikaalitoimittajan rooli tarkastettavien kemikaalien suhteen, toimiiko aineen valmistajana, maahantuojana (EU:n ulkopuolelta), jatkokäyttäjänä (seoksen valmistaja) vai jakelijana (myös tuonti toisesta EU-maasta);
- maahantuojan ja jakelijan pääasialliset päämiehet;
- käytetäänkö kemikaaleja pääasiallisesti teolliseen käyttöön vai yleiseen kulutukseen;
- vastaako KETU-rekisteriin ilmoitettujen kemikaalien lukumäärä rekisteriin ilmoitettavien kemikaalien lukumäärää.
- kunkin tarkastetun kemikaalin osalta lisäksi:
  - kemikaalin kauppanimi, varoitusmerkinnät, tiedot pakkauksesta sekä turvasulkimesta ja näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnuksesta;
  - onko kemikaali KETU- tai muissa keskusviranomaisten ylläpitämässä rekisterissä tai luettelossa;
  - käyttöturvallisuustiedotetta koskevat seikat sekä
  - havaitut puutteet.
- toimenpiteet tarkastuksen johdosta sekä määräaika, mihin mennessä tarkastuksessa havaitut puutteet tulisi korjata (mahdollinen hallintolain mukainen kuuleminen, tarvittaessa lautakuntaan);
- maininta siitä, että kemikaalitoimittajalla on vastuu muidenkin kuin nyt tarkastettujen kemikaalien tarkastamisesta ja mahdollisten puutteiden korjaamisesta;
- lisätietoja antavan tarkastajan nimi ja yhteystiedot.

Vähittäismyynnin tarkastuskertomuksessa tulisi olla ainakin seuraavat tiedot:

- vähittäismyymälän nimi, osoite ja puhelinnumero;
- tarkastuksen aika, paikka ja läsnäolijat;
- erittäin myrkyllisten ja myrkyllisten kemikaalien säilytys sekä jakelulaitteiston merkinnät ja niissä havaitut puutteet.
- kunkin tarkastetun kemikaalin osalta lisäksi:
  - kemikaalin kauppanimi, päällyksmerkinnät, tiedot päällyksen turvasulkimesta ja näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnuksesta ja
  - kemikaalin markkinoille saattamisesta vastaavan toiminnanharjoittajan nimi, osoite ja puhelinnumero. Jos etiketissä ei ole suomalaisen kemikaalitoimittajan yhteystietoja, ne selvitetään myymälässä.
  - onko kemikaali KETU- tai muussa keskusviranomaisten ylläpitämässä rekisterissä tai luettelossa;
  - havaitut puutteet.
- toimenpiteet tarkastuksen johdosta sekä määräaika, mihin mennessä tarkastuksessa havaitut puutteet tulisi korjata (mahdollinen hallintolain mukainen kuuleminen, tarvittaessa lautakuntaan);
- lisätietoja antavan tarkastajan nimi ja yhteystiedot.

Jos kemikaalitoimittajan tai vähittäismyynnin tarkastuksella havaitaan puutteita, tarkastuskertomus toimitetaan tiedoksi Valviralle. Myös tarkastuslomakkeet (lomake 1 tai 2) toimitetaan Valviralle, ellei niitä ole toimitettu valvontatietojen keruujärjestelmän kautta.

Liite 3 Keskushallinnon kemikaalivalvontaviranomaisten ylläpitämät rekisterit ja luettelot

Liite 3.1 Kemikaalituoterekisteri (KETU)

Kemikaalien rekisteröinti perustuu sosiaali- ja terveysministeriön asetukseen kemikaaleja koskevien tietojen toimittamisesta (553/2008). Kemikaalirekisterin tuoterekisteri (KETU) sisältää tietoja Suomessa markkinoilla olevista vaarallisiksi luokitelluista ja vaarallisia aineita sisältävistä kemikaaleista. Tuoterekisterissä on tiedot yli 100 000 kemikaalista, joista markkinoilla on noin 30 000 kemikaalia. Tuoterekisterissä on noin 850 kemikaaleja markkinoille saattavaa toiminnanharjoittajaa.

Kemikaalituoterekisteriä käyttävät kemikaalilain valvontaviranomaiset, myrkytystietokeskus ja tutkimuslaitokset. Rekisterin tietoja käytetään mm. myrkytysten hoidossa, lainsäädännön valmistelussa ja kemikaalivalvonnan apuvälineenä. KETU-rekisteri on välttämätön apuväline kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen työssä. KETU-rekisteri löytyy julkisesta KETU-rekisteristä, osoitteesta www.ketu.fi, mistä viranomaispuolelle pääsee käyttäjätunnuksilla, jotka voi tilata sivuilta. Valvontaohjelmakaudella otetaan käyttöön myös valvontatietojen keruujärjestelmä, jolloin kunnan kemikaalivalvontaviranomaisen tunnuksilla pääsee myös ”tarkastaja-KETUun”.

Tuoterekisteriin toimitettavat kemikaalitiedot ovat pääosin samat kuin käyttöturvallisuustiedotteessa täydennettynä vaarallisten aineosien tunnuskoodilla (esim. CAS -numerolla) sekä kemikaalin käyttötarkoitus- ja toimialakoodilla. Rekisteriin ei ilmoiteta kemikaalin täydellistä koostumusta, vaan ainoastaan tiedot kemikaalin sisältämisestä vaarallisista tai vaaraa aiheuttavista aineista.

Tiedot kemikaaleista toimittaa Suomessa toimiva toiminnanharjoittaja, joka vastaa kemikaalin saattamisesta markkinoille tai käyttöön Suomessa. Toiminnanharjoittaja on velvollinen toimittamaan tiedot niistä kemikaaleista, joista REACH-asetuksen mukaan tulee laatia käyttöturvallisuustiedote. Tiedot toimitetaan myös yleiseen kulutukseen tarkoitettuista kemikaaleista.

Kemikaali-ilmoitus on uusittava, kun kemikaalien tiedoissa tapahtuu olennaisia muutoksia. Tällaisia muutoksia ovat: kaupanimen muutos, toiminnanharjoittajaa koskevien tietojen muutokset, valmisteen koostumuksen muuttuminen ja uudet tai muuttuneet tiedot kemikaalin vaaraa aiheuttavista ominaisuuksista.

Liite 3.2 Biosidirekisteri

Biosidit ovat kemiallisia tai biologisia valmisteita tai tehoaineita, jotka on tarkoitettu tuhoamaan tai torjumaan haitallisia eliöitä.

Biosididirektiivin (98/8/EY) mukaisiin hyväksymismenettelyihin eri valmisteryhmille siirrytään vaiheittain. Biosididirektiivin mukaan siirtymäaika biosidimenettelyihin jatkuisi 13.5.2010 asti, mutta aikaa ollaan jatkamassa vuoteen 2014 saakka. Tämän jälkeen biosidivalmisteiden markkinoille luovuttaminen ja käyttö edellyttävät hyväksymistä Suomessa kemikaalilain mukaisesti. SYKE ja Valvira vastaavat biosidivalmisteiden hyväksymismenettelyistä. Ensimmäiset Suomen viranomaisten hyväksymät biosidivalmisteet tulevat markkinoille aikaisintaan v. 2010.

EY:n biosididirektiivin soveltamisalaan kuuluu 23 erilaista valmisteryhmää, mm. desin-

fiointi- ja säilytysaineet. Suomessa jo aiemmin ennakkohyväksymistä edellyttäneet suojauskemikaalit, kiinnittymisenestovalmisteet ja biosidiset torjuntaineet tulevat siirtymään biosidisäännösten piiriin.

Siirtymäajan jälkeen biosidimenettelyn mukaisesti hyväksytyt valmisteet merkitään nk. biosidirekisteriin. Rekisteri tulee olemaan käytettävissä Valviran ja SYKEN internetsivuilla.

Liite 3.3 Luettelo sallituista antifouling-valmisteista

Kemikaalilain muutoksen 1198/1999 mukaisesti Suomessa kiinnittymisenesto- eli antifouling-valmisteille on haettava hyväksymistä Suomen ympäristökeskukselta ennen niiden markkinoille luovuttamista.

Hyväksymismenettely koskee vain kemiallisesti tai biologisesti (eli biosidisesti) vaikuttavia antifouling-valmisteita, joita käytetään torjumaan mikrobien ja kehittyneempien kasvi- ja eläinlajien muodostaman kasvuston tarttumista aluksiin, vesiviljelylaitteistoihin tai muihin vedessä käytettäviin rakenteisiin. Fysikaaliseen vaikutukseen perustuvat valmisteet eivät kuulu hyväksyttävissävelvollisuuden piiriin. Niiden teho voi perustua esimerkiksi valmisteen muodostamaan liukkaaseen pintaan, johon eliöt eivät tartu. Muut kuin kemiallisesti tai biologisesti vaikuttavat antifouling-valmisteet eivät sisälly luetteloon sallituista antifouling-valmisteista.

Luettelo sallituista valmisteista on saatavissa osoitteesta www.ymparisto.fi > Lupa-asiat > Kemikaaliluvat > Antifouling-valmisteet. Se jakautuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa on mainittu valmisteet, joiden markkinointi ja käyttö on sallittu. Siinä luetellaan myös valmisteet, jotka ovat poistumassa markkinoilta. Näille valmisteille on luettelossa mainittu myös markkinoilta poistamiselle ja käytölle myönnetty siirtymäajat. Toisessa osassa on lueteltu antifouling-valmisteiden tehoaineet ja niiden CAS-numerot. Antifouling-valmisteet siirtyvät vähitellen biosididirektiivin mukaisen tarkastusmenettelyn piiriin.

Liite 3.4 Luettelo sallituista suojauskemikaaleista

Suojauskemikaalit ovat puunsuoja- ja limantorjuntakemikaaleja. Puunsuojakemikaaleja käytetään puutavaran käsittelyyn. Kemikaalit suojaavat sitä haitallisten eliöiden aiheuttamalta pilaantumiselta tai tuholta. Limantorjuntakemikaaleja käytetään massa- ja paperiteollisuuden jäähdytys- ja kiertovesijärjestelmissä. Ne ehkäisevät pieneliöiden kasvun aiheuttamaa limoittumista ja tukkeutumista tai niitä käytetään selluloosamassan ja puupitoisen massan suojaamiseen eliöiden aiheuttamalta pilaantumiselta ja tuholta.

Suojauskemikaaleille on haettava hyväksymistä Suomen ympäristökeskukselta ennen niiden markkinoille luovuttamista. Suojauskemikaalit siirtyvät vähitellen biosididirektiivin mukaiseen tarkastusmenettelyn piiriin. Biosididirektiivin siirtymäaikana jatketaan kemikaalilain mukaisia kansallisia hyväksymismenettelyjä suojauskemikaaleille.

Luettelo Suomen markkinoilla sallituista suojauskemikaaleista löytyy osoitteesta: www.ymparisto.fi > Lupa-asiat > Kemikaaliluvat > Suojauskemikaalit.

Liite 3.5 Biosidisten torjunta-aineiden rekisteri

Biosidiseksi torjunta-aineiksi kutsutaan jyräsijä-, hyönteis- ja punkkimyrkkyjä sekä hyönteiskarkotteita. Pelkästään kasvinsuojeluun käytettävät valmisteet eivät ole biosidisia

torjunta-aineita.

Uusien valmisteiden markkinoille luovuttaminen ja käyttö Suomessa edellyttää Valviran tai SYKEN hyväksymistä. Hyönteis- ja punkkimyrkkujen sekä hyönteiskarkotteiden osalta hyväksynnästä vastaa Valvira ja jysijämyrkkujen osalta SYKE. Biosidiset torjunta-aineet siirtyvät biosididirektiivin mukaiseen tarkastusmenettelyyn piiriin direktiivin siirtymäajan jälkeen.

Hyväksytyjen biosidisten torjunta-aineiden rekisteri on saatavissa SYKEN ja Valviran Internet-sivuilta:

- www.ymparisto.fi > Lupa-asiat > Kemikaaliluvat > Biosidiset torjunta-aineet
- www.valvira.fi > Kemikaalit > Biosidit > Biosidisten torjunta-aineiden rekisteri

1. Tarkastuspaikan yhteystiedot

Tarkastuspäivämäärä:

Kemikaalitoimittajan nimi	Yritys on KETU-rekisterissä	☐
Katuosoite, jos eri kuin KETU-rekisterissä	Postinumero ja postitoimipaikka	

2a. Valvontakohdetyyppi:

Kuluttajakemikaalien toimittaja	☐	Teollisuuskemikaalien toimittaja (vain teollisuus- ja ammattikemikaaleja)	☐
---------------------------------	--------------------------	---	--------------------------

2b. Kemikaalitoimittajan rooli tarkastettavan kemikaalin suhteen

Valmistaja (aineen)	☐	Maahantuoja (aineen tai seoksen)	☐
Jatkokäyttäjä (aineen pakkaaja tai seoksen valmistaja)	☐	Jakelija	☐
		Tarkastettava kemikaali pakattu toisessa ETA-maassa	☐

3. Tarkastettava kemikaali

Kauppanimi (millä löydetty KETUsta)		Seos	☐	Aine	☐
Tarkoitettu kuluttajakäyttöön	☐	Kemikaalista on laadittu käyttöturvallisuustiedote		☐	
Tarkoitettu ammattikäyttöön	☐	KT-tiedote on REACH-asetuksen mukainen		☐	
Tarkempi kuvaus käyttötarkoituksesta					

4. Etiketissä on seuraavat tiedot

Kemikaalitoimittaja (EY-alueella)					
Kemikaalin kauppanimi					
Varoitusmerkki (kirjaintunnus)		Merkin nimi suomeksi	☐	Merkin nimi ruotsiksi	☐
R-lausekkeet (numeroilla)		R-lausekkeet suomeksi	☐	R-lausekkeet ruotsiksi	☐
S-lausekkeet (numeroilla)		S-lausekkeet suomeksi	☐	S-lausekkeet ruotsiksi	☐
Seoksia (valmisteita) koskevat merkintävaatimukset			Aineita koskevat merkintävaatimukset		
Vaarallisten aineiden nimet ¹			Aineen nimi		
Erityiset merkinnät (STMa 807/2001, liite 3) ²			Aineen EY-numero		
Sisällön määrä (jos vähittäismyyntiin)			Teksti "EY-merkintä. EG märkning" ³		
			☐		

5. Etikettiä ja pakkausta koskevat vaatimukset

Etiketti		Pakkaus	
Etiketin koko riittävä	☐	ei ole	☐
Merkin koko riittävä	☐	ei ole	☐
Merkin väri oikea	☐	ei ole	☐
		Tiivis ja kestävä	☐
		Turvasuljin ⁴	☐
		Näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus ⁵	☐
		ei ole	☐

6. Pakkausmerkintöihin vaikuttavat poikkeukset

Aerosolipakkaus ⁶	☐	Sisällön määrä alle 125 ml ⁷	☐	Sisällön määrä erittäin pieni ⁸	☐
------------------------------	--------------------------	---	--------------------------	--	--------------------------

¹ Vaarallisten aineiden nimiä ei tarvitse merkitä etikettiin, mikäli seoksen luokitus on vain E, O, F+, F, R10, Xi tai N

² Lyhenteellä A1-4, B1-12 ja C1, esim. B3 "Sisältää isosyanaatteja"

³ Teksti vain aineelle, joka on vaarallisten aineiden luettelossa

⁴ Vähittäismyyntiin tarkoitetut T+, T tai C merkityt kemikaalit sekä nestemäiset Xn, R65 kemikaalit sekä metanolia tai metyleenikloridia ≥ 1 % sisältävät kemikaalit

⁵ Vähittäismyyntiin tarkoitetut T+, T, C, Xn, F+ tai F merkityt kemikaalit, ei kuitenkaan pelkästään F+ tai F aerosolit

⁶ Lisäksi erityismerkintä (STMa 807/2001, liite 3) B7, myös aerosoliasetuksen (1433/1993) mukaiset merkinnät oltava. Haitalliseksi Xn;R65-luokiteltua aerosolia ei tarvitse merkitä haitalliseksi eikä siten varustaa näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnuksella (STMa 807/2001, liite 7.4).

⁷ Jos sisällön määrä alle 125 ml, kaikkia R- ja S-lausekkeita ei tarvitse merkitä etikettiin (tarkemmin STMa 807/2001, 11 §)

⁸ Jos sisällön määrä niin pieni, että ei aiheuta vaaraa, voidaan merkinnät jättää tekemättä tai merkitä muulla tavoin (tarkemmin STMa 807/2001, 12 §)

7. Tiedot KETU-rekisteristä:

Kemikaali on KETU-rekisterissä: ☐	Ilmoituksen taso		Ilmoituksen numero
--	------------------	--	--------------------

8. Etiketin vastaavuus KETU-ilmoituksen ja käyttöturvallisuustiedotteen kohtaan 15

	Luokitus (kirjaintunnus)	R-lausekkeet (numero)	S-lausekkeet (numero)	Erityiset merkinnät (lyhenne)
KETU:				
Etiketti:				
KT-tiedote:				

9. Yhteenveto havaituista puutteista

1. Kemikaalin ⁹ markkinoille saattamisesta vastaava kemikaalitoimittaja ei ole KETU-rekisterissä	☐
2. Kemikaalin ⁹ tietoja ei ole KETU-rekisterissä	☐
3. Varoitusmerkki ja/tai sen nimi eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
4. Etiketin R-lausekkeet eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
5. Etiketin S-lausekkeet eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
6. Etiketin erityiset merkinnät eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
7. Suomenkieliset merkinnät puuttuvat	☐
8. Ruotsinkieliset merkinnät puuttuvat	☐
9. Vähittäismyyntiin tarkoitetun kemikaalin pakkauksesta puuttuu turvasuljin	☐
10. Vähittäismyyntiin tarkoitetun kemikaalin pakkauksesta puuttuu näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus	☐
11. Kemikaalista ⁹ ei ole laadittu käyttöturvallisuustiedotetta	☐
12. Käyttöturvallisuustiedote ei vastaa KETU-ilmoitusta	☐
13. Muut mahdolliset puutteet	

10. Toimenpiteet (jos toimenpiteitä, tarkastuspöytäkirja ja -lomake toimitetaan Valviralle¹⁰)

1. Toiminnanharjoittajaa on kehoitettu korjaamaan merkintöjen puutteet	☐
2. Toiminnanharjoittajaa on kehoitettu korjaamaan pakkauksen puutteet	☐
3. Toiminnanharjoittajaa on kehoitettu toimittamaan kemikaalitiedot KETU-rekisteriin	☐
4. Toiminnanharjoittajaa on kehoitettu laatimaan käyttöturvallisuustiedote	☐
5. Vakavien puutteiden vuoksi muu toimenpide, mikä?	☐

11. Lähettävän tarkastajan yhteystiedot

Tarkastaja:	Kunta / yksikkö:
Sähköposti:	Puhelinnumero:

12. Lisätietoja:

--

⁹ Vaaralliseksi luokiteltu tai vaarallisia aineita sisältävä kemikaali

¹⁰ Osoite: Valvira, PL 210, 00531 Helsinki tai sähköposti kemikaalivalvonta@valvira.fi

1. Tarkastuspaikan yhteystiedot

Tarkastuspäivämäärä:

Vähittäismyymälän nimi	Keskusliike tai ketju
Katuosoite	Postinumero ja postitoimipaikka

2. Valvontakohdetyyppi

Erikoistumaton vähittäismyymälä ☐	Erikoismyymälä ☐	Itsepalvelutavaratalo ☐
--	---	--

3. Tarkastettava kemikaali

Kauppanimi (millä löydetty KETUsta)	Seos ☐		
Suomalainen kemikaalitoimittaja	Aine ☐		
Postiosoite	Puhelin		
Tarkoitettu kuluttajakäyttöön ☐	Tarkoitettu ammattikäyttöön ☐	KT-tiedote on laadittu ☐	ja on REACH-asetuksen mukainen ☐
Tarkempi kuvaus käyttötarkoituksesta			

4. Etiketissä on seuraavat tiedot

Kemikaalitoimittaja (EY-alueella)			
Kemikaalin kauppanimi			
Varoitusmerkki (kirjaintunnus)	Merkin nimi suomeksi ☐	Merkin nimi ruotsiksi ☐	
R-lausekkeet (numeroilla)	R-lausekkeet suomeksi ☐	R-lausekkeet ruotsiksi ☐	
S-lausekkeet (numeroilla)	S-lausekkeet suomeksi ☐	S-lausekkeet ruotsiksi ☐	
Seoksia (valmisteita) koskevat merkintävaatimukset	Aineita koskevat merkintävaatimukset		
Vaarallisten aineiden nimet ¹	Aineen nimi		
Erityiset merkinnät (STMa 807/2001, liite 3) ²	Aineen EY-numero		
Sisällön määrä	Teksti "EY-merkintä. EG märkning" ³ ☐		

5. Etikettiä ja pakkausta koskevat vaatimukset

Etiketti		Pakkaus	
Etiketin koko riittävä ☐	ei ole ☐	Tiivis ja kestävä ☐	ei ole ☐
Merkin koko riittävä ☐	ei ole ☐	Turvasuljin ⁴ ☐	ei ole ☐
Merkin väri oikea ☐	ei ole ☐	Näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus ⁵ ☐	ei ole ☐

6. Pakkausmerkintöihin vaikuttavat poikkeukset

Aerosolipakkaus ⁶ ☐	Sisällön määrä alle 125 ml ⁷ ☐	Sisällön määrä erittäin pieni ⁸ ☐
---	--	---

¹ Vaarallisten aineiden nimiä ei tarvitse merkitä etikettiin, mikäli seoksen luokitus on vain E, O, F+, F, R10, Xi tai N

² Lyhenteellä A1-4, B1-12 ja C1, esim. B3 "Sisältää isosyanaatteja"

³ Teksti vain aineelle, joka on vaarallisten aineiden luettelossa

⁴ Vähittäismyyntiin tarkoitetut T+, T tai C merkityt kemikaalit sekä nestemäiset Xn, R65 kemikaalit sekä metanolia tai metyleenikloridia ≥ 1 % sisältävät kemikaalit

⁵ Vähittäismyyntiin tarkoitetut T+, T, C, Xn, F+ tai F merkityt kemikaalit, ei kuitenkaan pelkästään F+ tai F aerosolit

⁶ Lisäksi erityismerkintä (STMa 807/2001, liite 3) B7, myös aerosoliasetuksen (1433/1993) mukaiset merkinnät oltava. Haitalliseksi Xn;R65-luokiteltua aerosolia ei tarvitse merkitä haitalliseksi eikä siten varustaa näkövammaisille tarkoitettua vaaratunnuksella (STMa 807/2001, liite 7.4).

⁷ Jos sisällön määrä alle 125 ml, kaikkia R- ja S-lausekkeita ei tarvitse merkitä etikettiin (tarkemmin STMa 807/2001, 11 §)

⁸ Jos sisällön määrä niin pieni, että ei aiheuta vaaraa, voidaan merkinnät jättää tekemättä tai merkitä muulla tavoin (tarkemmin STMa 807/2001, 12 §)

7. Tiedot KETU-rekisteristä:

Kemikaali on KETU-rekisterissä ☐	Ilmoituksen taso	Ilmoituksen numero
---	------------------	--------------------

8. Etiketin vastaavuus KETU-ilmoituksen ja käyttöturvallisuustiedotteen kohtaan 15

	Luokitus (kirjaintunnus)	R-lausekkeet (numero)	S-lausekkeet (numero)	Erityiset merkinnät (lyhenne)
KETU:				
Etiketti:				
KT-tiedote:				

9. Yhteenveto havaituista puutteista

1. Kemikaalin ⁹ markkinoille saattamisesta vastaava kemikaalitoimittaja ei ole KETU-rekisterissä	☐
2. Kemikaalin ⁹ tietoja ei ole KETU-rekisterissä	☐
3. Varoitusmerkki ja/tai sen nimi eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
4. Etiketin R-lausekkeet eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
5. Etiketin S-lausekkeet eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
6. Etiketin erityiset merkinnät eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	☐
7. Suomenkieliset merkinnät puuttuvat	☐
8. Ruotsinkieliset merkinnät puuttuvat	☐
9. Turvasuljin puuttuu	☐
10. Näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus puuttuu	☐
11. Erittäin myrkyllisen (T+) ja myrkyllisen (T) kemikaalin säilyttäminen ei ole asetuksen (676/1993) mukaista	☐
12. Jakelulaitteiston merkinnät eivät ole asetuksen (676/1993) mukaiset	☐
13. Muut mahdolliset puutteet	

10. Toimenpiteet (jos toimenpiteitä, tarkastuspöytäkirja ja -lomake toimitetaan Valviralle¹⁰)

1. Tarkastuslomake on toimitettu kemikaalitoimittajan kotikunnan kemikaalivalvontaviranomaiselle toimenpiteitä varten	Kunta:	
2. Tarkastuslomake toimitettu Valviralle, koska puutteita luokituksen, merkintöjen tai pakkauksen osalta	☐	
3. Tarkastuslomake toimitettu Valviralle, koska kemikaali/kemikaalitoimittaja ei ole KETU-rekisterissä	☐	
4. Toiminnanharjoittajaa on kehoitettu korjaamaan kemikaalin säilytyksessä havaitut puutteet	☐	
5. Toiminnanharjoittajaa kehoitettu korjaamaan jakelulaitteiston merkinnät	☐	
6. Vakavien puutteiden vuoksi muu toimenpide, mikä?	☐	

11. Lähettävän tarkastajan yhteystiedot

Tarkastaja	Kunta / yksikkö
Sähköposti	Puhelinnumero

12. Lisätietoja:

--

⁹ Vaaralliseksi luokiteltu tai vaarallisia aineita sisältävä kemikaali

¹⁰ Osoite: Valvira, PL 210, 00531 Helsinki tai sähköposti kemikaalivalvonta@valvira.fi

Kunta	
Kemikaaleissa havaitut puutteet, yhteenveto tarkastuslomakkeen kohdan 9 tiedoista (kpl yhteensä)	
1. Kemikaalitoimittaja ei KETU-rekisterissä	
2. Kemikaalin tiedot ei KETU-rekisterissä	
3. Varoitusmerkki ja/tai nimi ei vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
4. R-lausekkeet eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
5. S-lausekkeet eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
6. Erityiset merkinnät eivät vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
7. Suomenkieliset päällyserkinnät puuttuvat	
8. Ruotsinkieliset päällyserkinnät puuttuvat	
9. Turvasuljin puuttuu	
10. Näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus puuttuu	
11. Käyttöturvallisuustiedotetta ei ole laadittu	
12. Käyttöturvallisuustiedote ei vastaa KETUa	
13. Muut mahdolliset puutteet	
Toimenpiteet, yhteenveto tarkastuslomakkeen kohdan 10 tiedoista (kpl yhteensä)	
1. Kehotettu korjaamaan merkintöjen puutteet	
2. Kehotettu korjaamaan pakkauksen puutteet	
3. Kehotettu toimittamaan kemikaalitiedot KETU-rekisteriin	
4. Kehotettu laatimaan käyttöturvallisuustiedote	
5. Vakavien puutteiden vuoksi muu toimenpide, mikä?	
Monestako kemikaalista tarkastuspöytäkirja toimitettu tiedoksi Valviralle?	

Kunta	
Kemikaaleissa/säilyttämisessä havaitut puutteet, yhteenveto tarkastuslomakkeen kohdan 9 tiedoista (kpl yhteensä)	
1. Kemikaalitoimittaja ole KETU-rekisterissä	
2. Kemikaalin tiedot ei KETU-rekisterissä	
3. Varoitusmerkki ja/tai nimi ei vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
4. R-lausekkeet ei vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
5. S-lausekkeet ei vastaa KETU-rekisterin kohdan 15 tietoja	
6. Erityiset merkinnät ei vastaa KETUn kohdan 15 tietoja	
7. Suomenkieliset päälyysmerkinnät puuttuvat	
8. Ruotsinkieliset päälyysmerkinnät puuttuvat	
9. Turvasuljin puuttuu	
10. Näkövammaisille tarkoitettu vaaratunnus puuttuu	
11. T+ ja T kemikaalin säilytys ei asianmukaista	
12. Jakelulaitteiston merkinnät puutteelliset	
13. Muut mahdolliset puutteet	
Toimenpiteet, yhteenveto tarkastuslomakkeen kohdan 10 tiedoista (kpl yhteensä)	
1. Tarkastuslomake toimitettu kemikaalitoimittajan kotipaikkakunnan valvontaviranomaiselle	
2. Tarkastuslomake Valviralle luokituksessa, merkinnöissä tai päälyyksessä ilmenneiden puutteiden vuoksi	
3. Tarkastuslomake Valviralle, koska toiminnanharjoittaja/kemikaali ei ole KETU-rekisterissä	
4. Kehotettu korjaamaan säilytyksessä ilmenneet puutteet	
5. Kehotettu korjaamaan jakelulaitteiston merkinnät	
6. Vakavien puutteiden vuoksi muu toimenpide	
Monestako kemikaalista tarkastuspöytäkirja toimitettu tiedoksi Valviralle?	

Valvontayksikön nimi (ja siihen kuuluvat kunnat)			
Kemikaalivalvonnasta vastaava toimielin		Kertomusvuosi 2008/2009/2010	
Osoite		Asukasmäärä valvontayksikön alueella	
Sähköpostiosoite		Suunnitelmalliseen kemikaalilainsäädännön valvontaan käytetty työaika (htpv)	
Selvitys miksi suunnitelmassa mainittuja tavoitteita ei saavutettu?		Muuhun kemikaalilainsäädännön valvontaan käytetty työaika (htpv)	
Toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi seuraavana suunnitelmavuonna		Kemikaalilain mukaisten valvontamaksujen määrä (€)	
Miten valvontaohjelman painopisteet on huomioitu valvontasuunnitelmassa (ml. valvontahankkeet)			
Kohdetyypit, joissa havaittu eniten puutteita			
Yleisimmät puutteet			
Toimenpiteet puutteiden korjaamiseksi ja toiminnan saattamiseksi lainmukaiseksi.			

Valvontakohtetyyppi	Kohteet	Tarkastukset/kohde		Tarkastetut kemikaalit		Toimenpiteet	Ajankäyttö	
		Yhteensä kunnan alueella (kpl)	Suunniteltu ¹⁾ (kpl)	Toteutunut ²⁾ (kpl)	Suunniteltu ³⁾ (kpl)		Toteutunut ⁴⁾ (kpl)	Lukumäärä ⁵⁾ (kpl)
Kuluttajakemikaalien toimittaja								
Teollisuuskemikaalien toimittaja								
Erikoistumaton vähittäismyymälä								
Erikoismyymälä								
Itsepalvelutavaratalo								

¹⁾ Suunnitelmapuonna tarkastettavaksi suunniteltujen valvontakohteiden määrä

²⁾ Kertomusvuonna tarkastettujen valvontakohteiden määrä (ml. uusintatarkastukset)

³⁾ Suunnitelmapuonna tarkastettavaksi suunniteltujen kemikaalien määrä

⁴⁾ Kertomusvuonna tarkastettujen kemikaalien määrä (ml. uusintatarkastukset)

⁵⁾ Toiminnanharjoittajille kemikaalilainsäädännön noudattamisessa havaittujen puutteiden johdosta annettujen toimenpidemäärysten lukumäärä

⁶⁾ Valvontakohtetyypin tarkastukseen suunniteltu ajankäyttö

⁷⁾ Valvontakohtetyypin tarkastukseen käytetty aika (keskiarvo toteutuneista tarkastuksista)

Suomen ympäristökeskus

Mechelininkatu 34

PL 140
00251 Helsinki
puh. 020 690 176
kirjaamo.syke@ymparisto.fi
www.ymparisto.fi/syke/

**Sosiaali- ja terveysalan lupa-
ja valvontavirasto**

Lintulahdenkatu 10
Säästöpankinranta 2A
PL 210
00531 Helsinki
puh. (09) 772 920
kirjaamo@valvira.fi
www.valvira.fi